

**§ 12 Miljøgodkendelse af svine-
produktion på
Tandsryd 4, 6470 Sydals**

Meddelt d. 03. januar 2018

Meddelt af Erhverv & Affald

Sønderborg Kommune

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 12, stk. 2 på Tandsryd 4, 6470 Sydals, matr. nr. 12b, Mømmark Ejerlav, Lysabild og matr. Nr. 10, 184, 656, 657, 658, 659, 660, Tandslet Ejerlav, Tandslet. Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget inkl. udvidelse af dyreholdet til 4.200 smågrise (7 – 31 kg), 10.036 slagtesvin (31 – 107 kg), 500 polte (107-130 kg) og 20 søer i farestald, svarende til 285,11 dyreenheder (DE) i eksisterende stalde.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen. Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunes vurdering og vilkår.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Det tilladte dyrehold var jf. miljøgodkendelsen fra 1991 på 208 DE efter de omregningsfaktorer, der var gældende ved meddelelse af godkendelsen.

Efter at godkendelsen blev meddelt i 1991 er dyreholdet ændret ved tilsyn og anmeldelser over flere omgange. Dyreholdet er senest ved anmeldelse d.11. juli 2013 ændret fra 7.700 smågrise 7,2 – 30 kg og 7.290 slagtesvin 30 – 100 kg, svarende til 215,47 dyreenheder (DE) til 600 smågrise 7,3 – 31 kg, 7.058 slagtesvin 31 – 107 kg, 50 færende søer og 25 drægtige søer, svarende til 207,93 DE efter de omregningsfaktorer for DE som er gældende på nuværende tidspunkt.

Sønderborg kommune har efterfølgende truffet afgørelse om at ophæve miljøgodkendelse af husdyrbruget på Tandsryd 4 og vurderet at husdyrbruget ikke længere er omfattet af Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomheder, listepunkt I 101.

Der er med denne miljøgodkendelse ikke taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige de eksisterende anlæg.

Gyldighed

Det fremgår af § 48 i Bekendtgørelse nr. 916 af 23. juni 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, at en tilladelse eller godkendelse efter § 10-12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, der den 1. august 2017 ikke er bortfaldet efter de hidtil gældende regler, bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år efter, at tilladelsen eller godkendelsen er meddelt. Hvis en del af tilladelsen eller godkendelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen eller godkendelsen for denne del.

Denne godkendelse er omfattet af ovenstående regel. Der fastsættes derfor ikke vilkår om tidsfrist for udnyttelse af godkendelsen.

Offentlighed

Ansøgningen om miljøgodkendelse blev annonceret på www.sonderborgkommune.dk den 11. august 2017. Der blev desuden orienteret herom i Sønderborg Ugeavis den 15. august 2017.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelsen gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet for lugt fra den 20. november 2017 til den 02. januar 2018. Der indkom et hørings-svar i høringsperioden. Hørings svaret var positivt.

Miljøgodkendelsen er meddelt 03. januar 2018. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 03. januar 2018 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2025.

Ansøger og ejerforhold

Ansøger og kontakt

Navn: Jens Jørn Elholm Bonde
Adresse: Tandsryd 4, 6470 Sydals
Telefon: 74 40 79 08 / 40 96 79 08
E-mail: st.elholm@bbsyd.dk
Ansøgningssekema: 98959

Bedriftsoplysninger

Navn: Store Elholm
Adresse: Tandsryd 4, 6470 Sydals
Matrikel: 10, 657, Tandslet ejerlav, Tandslet
CVR-nr.: 17287141
CHR-nr.: 94928
Kontaktperson: Jens Jørn Elholm Bonde
Direkte telefon: 40 96 79 08
Ejer af ejendommen: Jens Jørn Elholm Bonde

Konsulent

Navn: Britt Bjerre Paulsen, LandboSyd
Adresse: Jens Terp-Nielsens vej 13, 6200 Aabenraa
Telefon: 74 36 50 79 / 61 61 79 93
E-mail: bbp@landbosyd.dk

Godkendelsen er udarbejdet af:

*Sønderborg Kommune
Landbrugsgruppen
Erhverv og Affald
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg*

Sagsbehandler: **Ann-Kathrin Tessin**
Sag nr.: 17/20879
KS: **TKOB**

Indholdsfortegnelse

1	Vilkår.....	7
	GENERELT.....	7
	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION	7
	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	8
	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBLING	11
	FORURENING OG GENSER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	11
	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	12
2	Resumé og samlet vurdering.....	14
	2.1 Ansøgning	14
	2.2 Ikke teknisk resumé	14
3	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	16
	3.1 Planmæssige forhold	18
	3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.....	18
	3.3 Placering i landskabet.....	20
4	Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	20
	4.1 Bygninger	20
	4.2 Husdyrhold	22
	4.3 Staldindretning.....	23
	4.4 Ventilation.....	27
	4.5 Fodring	28
	4.6 Energi- og vandforbrug	30
	4.7 Spildevand herunder regnvand	32
	4.8 Affald	34
	4.9 Råvarer og hjælpestoffer	35
	4.10 Driftsforstyrrelser eller uheld	37
5	Gødningsproduktion og –håndtering.....	38
	5.1 Gødningstyper og mængder	38

5.2	Opbevaring og håndtering af flydende gødning og vaskevand.....	38
6	Forurening og gener fra husdyrbruget	39
6.1	Ammoniak og natur.....	39
6.2	Lugt	46
6.3	Fluer og skadedyr	48
6.4	Transport	48
6.5	Støj og vibrationer.....	49
6.6	Støv fra anlæg og maskiner	50
6.7	Lys.....	51
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	52
8	Husdyrbrugets ophør	55
9	Egenkontrol og dokumentation	55
10	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.....	56
11	Konklusion	57
12	Generelt.....	58
13	Lovgrundlag.....	59
14	Bilag.....	60

Bilag

1. Kort over afstande
2. Boringer og grundvand
3. Bygningsoversigt/situationsplan
4. Afløbsforhold
5. Kort med naturpunkter
6. Naturpunkter, 3 terrestriske – skov Natura 2000 områder.
7. Transportveje
8. Planforhold
9. Beskyttet natur
10. Natura 2000
11. Beredskabsplan

1 Vilkår

Godkendelsen gives på følgende vilkår

GENERELT

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen træder i kræft.
2. Den, der er ansvarlig for husdyrbruget, skal gennemføre og overholde et **miljøledelsessystem**, herunder:
 - 1) formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
 - 2) fastsætte miljømål,
 - 3) udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
 - 4) minimum 1 gang årligt evaluere miljøarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og
 - 5) minimum 1 gang årligt gennemgå miljøledelsessystemet.

De 5 ovenstående krav skal kunne dokumenteres enten i form af opbevaring af dokumenter eller ved anden dokumentation, herunder f.eks. i digital form.

EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

3. Dokumentation for overholdelse af vilkår (4-**Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**2) skal noteres i en driftsjournal, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom. Dokumentationen skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

Dyreholdet

4. Følgende skal noteres for dyreholdet:
 - Dyreholdets størrelse de sidste 3 år
 - antal og vægt af indsatte grise
 - antal dyr bortskaffet til destruktion
 - antal og vægt af dyr sendt til slagtning
 - antal solgte levende dyr.

Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v.

Ventilation

5. Følgende skal noteres for ventilationen:
 - Hvornår der er foretaget kontrol og rengøring af ventilationsarrangementer.

Foder

6. Indlægssedler fra indkøb af foder og råvarer skal gemmes.
7. Mængden af forbrugt husdyrfoder og det gennemsnitlige indhold af råprotein og fosfor pr. FE_{sv} i foderblandingerne skal registreres.
8. N og P af dyr skal på baggrund af driftsjournalens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder for en sammenhængende periode eksempelvis 15. september i år (2016) til 15. februar i år (2018). Dokumentationen skal være til rådighed for tilsynsmyndigheden ved ordinært tilsyn. Se beregningsformel i vilkår 18 og 19.

Forbrug af ressourcer

9. Vandforbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.
10. Elforbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.

Fast overdækning af gyllebeholder

11. Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Udslusning af gylle

12. Der skal føres logbog over at hyppigheden af udslusningen udføres i overensstemmelse med vilkår 44. Registreringen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

13. Husdyrbruget må drives med en maksimal årlig produktion på 20 årssøer, 1.400 smågrise (7-31 kg), 2.800 smågrise (7-31 kg), 500 polte (107-130 kg) og 10.036 slagtesvin (31-107 kg), svarende til 285,11 DE.

Dyreenhedsomregningsfaktoren fremgår af bilag 1, afsnit H til bekendtgørelse nr. 374 af 19. april 2017 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. Ved ændringer i dyreenhedsomregningsfaktorerne er det antallet af individer, der er givet miljøgodkendelse til.

Dyrene må fordeles i staldene med følgende gennemsnitlig maksimal belægning i staldene:

Stald nr.	Dyretype	Staldsystem og ud-mugning	Antal års-dyr	Vægt	Antal stipladser	DE
Stald 1	Slagtesvin	Delvist spaltegulv	684	31-107 kg	190	17,67
	Slagtesvin	Delvist spaltegulv	820	31-107 kg	228	21,18

	Slagtesvin	Drænet gulv/ spalter	882	31-107 kg	245	22,79
Stald 2	Slagtesvin	Drænet gulv / spalter	3.294	31-107 kg	915	85,1
Stald 3	Slagtesvin (polteproduktion)	Delvist spaltegulv	500	107-130 kg	80	5,1
Stald 4	Årssøer	Farestald, kasses-tier, delvist spaltegulv	20		15	1,36
	Smågrise	Toklimastald, Delvist spaltegulv	1.400	7-31 kg	200	6,51
Stald 5	Slagtesvin	Drænet gulv / spalter	4.356	31-107 kg	1.210	112,54
Stald 6	Smågrise	Toklimastald, Delvist spaltegulv	2.800	7,3-31 kg	400	12,87
Sum						285,11

14. Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.

15. Hvis denne godkendelse ikke udnyttes fuldt ud, skal der til enhver tid kunne dokumenteres, at det vejledende emissionsgrænseniveau fra Miljøstyrelsen på godkendelsestidspunktet for den etablerede produktion er overholdt.

Ventilation

16. Alle ventilationsanlæg skal jævnligt efterses og rengøres minimum årligt – for staldafsnit med holddrift skal der rengøres efter hvert hold.

Fodring

17. Kg N ab dyr for slagtesvin må maksimalt være: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) = \mathbf{2,668 \text{ kg N pr. slagtesvin}}$

18. Kg P ab dyr for slagtesvin må maksimalt være: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g fosfor pr. FEsv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) = \mathbf{0,574 \text{ kg P pr. slagtesvin}}$

19. Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder så snart der sker en ændring i sammensætningen, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Energi- og vandforbrug

20. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 150.000 kWh årligt skal der foretages et energiefter-syn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energiefter-synet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers

modtagelse af besøgsrapporten.

21. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 11.000 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

Spildevand herunder regnvand

22. Al vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, samt grise-transportvogne og marksprøjte skal foregå på støbt plads med bortledning af spildevandet til gyllebeholder eller opsamlingsbeholder. Vaskepladsen skal til enhver tid være minimum to meter bredere og to meter længere end den største maskine, som vaskes på vaskepladsen. Udbringning skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning af husdyrgødning/restvand. Alternativt kan vask og rengøring af sprøjteudstyr indvendigt foregå på marken med medbragt rent vand f.eks. hvis sprøjten har rentvandstank. Rengøring i marken skal ske ved en jævn fordeling af vaskevandet over et større areal, så der ikke kan ske afstrømning eller punktnedsivning.

Affald

23. Spild af olie og kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale på virksomheden.
24. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
25. Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som dagrenovation.
26. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende og skal opbevares i originalemballage. Brugte kanyler opbevares i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
27. Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
28. Oplagspladsen skal tydeligt mærkes med information om hvilke typer affald, herunder kemikalieaffald, der opbevares og hvilke forholdsregler, der skal tages ved uheld, spild og brand.
29. Fast farligt affald som fx brugte olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.
30. Ikke-genanvendeligt affald skal bortskaffes efter behov, dog minimum én gang om året.

Råvarer og hjælpestoffer

31. Nye olieprodukter og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere som er tydeligt mærkede med indhold. De skal placeres under tag og beskyttes mod vejrlig på en oplagsplads med fast bund uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af olie og kemikalier kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand,

overfladevand og kloak.

32. Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
33. Påfyldning af diesellole skal ske under konstant overvågning.

Driftsforstyrrelser eller uheld

34. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år.
35. Eventuelt spildt husdyrgødning, handelsgødning, kemikalier mv. skal opsamles straks.

GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNTERING

Flydende husdyrgødning

36. Gyllebeholderen på 2.650 m³ skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
37. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
38. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.
39. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
40. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldeårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Lugt

41. Der skal til stadighed være rent og ryddeligt ved ejendommen, og denne må ikke give anledning til væsentlige lugt- og støvgener udenfor ejendommens areal.
42. Gyllen i gyllekanalerne i stalde med drænet gulv og spalter skal udsluses mindst hver 7. dag.
43. Udslusning skal foretages mellem kl. 8.00 og 16.00 og må ikke foretages på lørdage eller søn-helligdage.

Fluer og skadedyr

44. Der skal på ejendommen foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter miljømyndighedens vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan miljømyndigheden meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres en handleplan med foranstaltninger svarende til de enhver til gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
45. Opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støj fra anlægget og maskiner

46. Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må i intet punkt - målt på nærmeste nabobeboelse med tilhørende arealer i tilknytning til boligen - overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Dag	Kl.	Reference	dB(A)
Mandag-Fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	8 timer	55
Lørdag	14-18	8 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 time	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

Tilsynsmyndigheden kan bestemme, at virksomheden skal dokumentere, at grænseværdierne for støj er overholdt, dog højst 1 gang årligt. Dokumentationen skal sendes til tilsynsmyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – eksternt støj" af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier.

Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden.

HUSDYRBRUGETS OPHØR

47. Ophør eller permanent neddrøsling af husdyrbruget til under 210 DE slagtesvin eller 2.000 stipladser til fedesvin (over 30 kg), skal meddeles til Sønderborg Kommune.

48. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:

- En oprydning i og omkring staldanlæg.
- Tømning og rengøring af fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
- Tømning af alle olietanke.
- Bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

2 Resumé og samlet vurdering

2.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 98959) fra Jens Jørn Elholm Bonde om miljøgodkendelse af udvidelse af husdyrproduktion på Tandsryd 4, 6470 Sydals. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgnings-system første gang den 14. juni 2017. Der er indkommet fire versioner af ansøgningen.

Der ansøges om miljøgodkendelse til at udvide eksisterende svineproduktion på Tandsryd 4 til 4.200 smågrise (7-31 kg), 10.036 slagtesvin (31-107 kg), 500 polte (107-130 kg) og 20 søer i farestald. Udvidelsen sker i eksisterende bygninger, hvor der er uudnyttet plads.

Ejendommen er blevet miljøgodkendt d. 20. juni 1991 med et tilladt dyrehold på 208 DE efter de omregningsfaktorer af godkendelsen.

I 1991 var husdyrbrug over 120 DE omfattet af § 35 i Miljøbeskyttelsesloven om godkendelsespligt.

Efter at godkendelsen blev meddelt i 1991 er dyreholdet ændret ved tilsyn og anmeldelser over flere omgange. Dyreholdet er senest ved anmeldelse d. 11. juli 2013 ændret fra 7.700 smågrise 7,2 – 30 kg og 7.290 slagtesvin 30 – 100 kg, svarende til 215,47 dyreenheder (DE) til 600 smågrise 7,3 – 31 kg, 7.058 slagtesvin 31 – 107 kg, 50 færende søer og 25 drægtige søer, svarende til 207,93 DE efter de omregningsfaktorer for DE, der var gældende ved afgørelsen af anmeldelsen.

Sønderborg kommune har efterfølgende truffet afgørelse om at ophæve miljøgodkendelse for husdyrbruget på Tandsryd 4, da husdyrproduktionen efter anmeldelsen d. 11. juli 2013 var under 250 DE.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger. Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

2.2 Ikke teknisk resumé

Produktion

Der ansøges om at udvide et eksisterende dyrehold på Tandsryd 4, 6470 Sydals fra 600 smågrise (7-31 kg), 7058 slagtesvin (31-107 kg), samt 25 søer i drægtighedsstald og 50 søer i farestald, svarende til 192,48 DE til 4200 smågrise (7 -31 kg) og 10.036 slagtesvin (31-107 kg), 500 polte (107-130 kg) og 20 søer i farestald svarende til 285,11 DE. Udvidelsen sker i eksisterende bygninger.

Placering

Ejendommen er placeret i landzone, ca. 860 m øst for Tandslet.

Der sker ingen ændringer af oplevelsen af landskabet, da der ikke sker bygningsmæssige ændringer eller udvidelser.

Lugt

Produktionen udvides i de eksisterende stalde.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt, som ikke er ejet af ansøger, Tandsryd 1, ligger ca. 161 meter øst for staldanlægget og den beregnede geneafstand for lugt til enkeltbolig er ca. 151 meter. Den beregnede geneafstand til byzone i Tandslet er ca. 717 meter. Den faktiske afstand er ca. 860 m. Den beregnede geneafstand til nærmeste samlet bebyggelse er ca. 545,3 meter. Den faktiske afstand er ca. 870 meter.

Der anvendes hyppig udslusning af gylle som virkemiddel imod lugt.

Ansøgningen lever dermed op til genekriterierne for lugt.

Transporter

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre, at antallet af transport øges fra ca. 532 til ca. 614 årligt, svarende til en stigning på ca. 15,4 %.

Ind-/udkørsel til anlægget vurderes at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og i forhold til trafik hensyn. Stigningen forventes ikke at medføre væsentlige gener for de omkringboende.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der sker en stigning i ammoniakfordampningen på 1.105,8 kg N pr. år således at den samlede emission fra staldanlæg og opbevaringslagre efter udvidelsen er 4.013,5 kg N pr. år.

Ingen af anlæggets bygninger ligger i eller i umiddelbar nærhed af et Natura 2000-område. Nærmeste Natura 2000 område på land er Augustenborg Skov (N105) som ligger 9,1 km vest for produktionsanlægget.

Det er vurderet ud fra den store afstand fra produktionsanlægget til Natura 2000 -områder, at nedfald af ammoniak, der skyldes emission fra projektet, ikke er til skade for de beskyttede områder.

Det er vurderet, at projektet hverken i sig selv eller i kumulation med andre påvirkninger og bidrag fra andre projekter har skadevirkning på Natura 2000-områderne eller de naturtyper og arter, der forekommer i de internationale naturbeskyttelsesområder.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

Yderligere vurderes det, at udvidelsen ikke vil have indflydelse på bilag IV-arter, planter eller dyr omfattet af artsfredninger eller optaget på nationale eller regionale rødlistes, som findes eller kan forventes at leve i området omkring ejendommen.

BAT

I forhold til det generelle ammoniakreduktionskrav, som beskrevet i husdyrloven, skal husdyrbruget reducere ammoniakfordampningen med 30 % i forhold til referencestaldsystemet. Desuden skal projektet leve op til et BAT-krav for udledning af ammoniak beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledninger

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Ansøger anvender bl.a.:

- Foderoptimering

- Foderkorrektion
- Fast overdækning af gyllebeholder

Dette er alle tiltag, der reducerer ammoniak- og fosforudledningen til omgivelserne. Produktionen overholder desuden de vejledende emissionsgrænseniveauer for ammoniakudledning udmeldt af Miljøstyrelsen. På den baggrund vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet.

3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggets placering i forhold til omgivelserne. Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 er etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Husdyrbruget er placeret i landzone med ca. 130 m til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt på Tandsryd 1 øst for anlægget, som ikke ejes af ansøger. Der er ca. 780 meter til nærmeste beboelse, som er en del af samlet bebyggelse. Det drejer sig om Østkystvejen 92, som ligger nordvest for staldanlægget. Se bilag 1.

Der er ca. 960 meter til nærmeste lokalplanlagte område, "Erhvervsområde i Tandslet", sydvest for ejendommen. Der er 1.100 m til lokalplanlagt område "Boligområde Tandslet – byzone". Der er ca. 910 m til nærmeste byzone i Tandslet

Etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug, der medfører forøget forurening, er endvidere ikke tilladt indenfor en afstand af 50 m fra nabobeboelse.

Tablet 1. Forbudszoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 910 m	Fra staldanlægget til byzoneområde i Tandslet	50 m
Sommerhusområde	Ca. 2,1 km	Fra staldanlægget til sommerhusområde ved Mommark	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	ca.960 m ca. 1,1 km	Fra staldanlægget til lokalplan "Erhvervsområde i Tandslet" Fra staldanlægget til lokalplan BY11 "Boligområde i Tandslet, Byzone"	50 m
Nærmeste nabo (uanset landbrugspligt eller ej)	Ca. 130 m	Fra eksisterende stald 2 til Tandsryd 1	50 m
Nærmeste nabobeboelse (uanset om det er landbrug eller ej) i samlet bebyggelse	ca. 780 m	Fra staldanlægget til Østkystvejen 92, som er den nærmeste beboelse, som udløser samlet bebyggelse.	50 m

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 20 skal kommunen ved vurdering af en ansøgning om tilladelse eller miljøgodkendelse sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra:

- samlet bebyggelse
- eksisterende eller fremtidigt byzone eller sommerhusområde
- lokalplanlagte områder i landzone (boligformål, blandet bolig og erhverv)

Anlægget er beliggende mere end 300 m fra ovenstående.

Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt. Læs mere herom i afsnit 5.2.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor følgende afstande:

Tabel 2. Oversigt over afstande

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Stuehus	Ca. 3,6 m	Fra stald 3 (sopolte) til stuehuset Tandsryd 6	15 m
Naboskel	Ca. 90 m	Fra staldafsnit Slagtesvinstald (1) til matrikel 96, Tandsryd 1.	30 m
Levnedsvirksomhed	>> 25 m	Butikker i Tandsryd	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 1,48 km	Fra slagtesvinstald (1) til Ertebjerg-Vandværk	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	581 m	Fra eksisterende slagtesvinstald (1) til DGU boring 170.695 (drikkevandsboring) Tandsryd 12A.	25 m
Vandløb	ca. 178 m	Fra slagtesvinstald (5) til vandløb T21 Privat.	15 m
Dræn	> ca. 15 m	Så vidt vides er der ingen drænrør indenfor 15 m fra stalde og lagre.	15 m
Sø	311 m	Fra slagtesvinstald (1) til sø øst for ejendommen	15 m
Privat vej	>> 15 m	Der er ikke umiddelbart kendskab til, hvor den nærmeste private fællesvej ligger	15 m
Offentlig vej	0 m	En vejmatrikel (kommunevej 164) går midt igennem bygningerne på matrikel nr. 10, Tandslet.	15 m

Kilde: Danmarks Miljøportal og Jupiterdatabasen (Geus).

Miljømyndighedens vurdering

Beboelse på samme ejendom ligger mindre end 15 meter fra staldanlæggene. Da der er tale om eksisterende bygninger, stilles der ikke supplerende vilkår til indretning og drift.

Der går en vejmatrikel (offentlig vej, kommunevej nr. 164) igennem bygningerne på matrikel nr. 10, Tandslet. Vejmatriklen er tinglyst siden 1988 I deklARATIONEN fra 1988 står der beskrevet, at hvis kommunen fastlægger en fremtidig vej- eller stiplan, skal der vederlagsfrit afgives areal til dette formål.

Det vurderes, at Husdyrlovens §§ 6 og 8 overholdes. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår. Der er mere end 300 meter til nærmeste bolig i samlet bebyggelse. Dermed er ansøgningen ikke omfattet af Husdyrlovens § 20.

3.1 Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2013 – 2025 for Sønderborg Kommune ligger ejendommen i plandistrikt 3.2 Tandslet. Ejendommen ligger i landområde med kommuneplannummer 3.2.001.L. Ejendommen er beliggende i et område, som ikke er omfattet af en lokalplan.

Kommuneplanen er under revision, og det forventes, at et forslag til Kommuneplan 2017-2029 bliver politisk behandlet i august 2017. Efterfølgende vil planforslaget blive sendt i 8 ugers offentlig høring. Endelig kommuneplan forventes at blive slutbehandlet på byrådsmøde i december.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg Kommune, er ejendommen ikke tilsluttet offentligt spildevandssystem. Sanitært spildevand afledes til septiktank og videre til vandløb. Regnvand samt tagvand afledes til vandløb T21 med udløb i Lillebælt ved Svennesmølle.

Ifølge Spildevandsplan 2016- 2021 for Sønderborg Kommune vil ejendommen indenfor de næste år få et påbud om forbedret spildevandsrensning.

Ejendommen forsynes med vand fra Sydals vandværk.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af det eksisterende anlæg kan ske uden at der opstår konflikt med planforholdene i Sønderborg Kommune.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Naturbeskyttelsesområder".

Natura 2000: Der er ingen bygninger inden for Natura 2000. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land habitatområde Augustenborg skov som ligger ca. 9,1 km vest for ejendommen. Nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde er Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet rundt om Als (habitatområde 173), som ligger ca. 2,7 km øst for ejendommen.

Økologiske forbindelser: Ca. 141 m Vest for anlægget, ligger en potentiel økologisk forbindelse. Anlægget berører ikke forbindelsen.

Værdifulde landskaber: Bygningerne ligger uden for udpegningen. Værdifulde landskaber skal som udgangspunkt friholdes fra ny bebyggelse. Nødvendigt landbrugsbyggeri skal udformes og placeres, så der tages mest muligt hensyn til landskabelige værdier og friluftslivets interesser.

Uforstyrrede landskaber: Bygningerne ligger inden for udpegningen. Da der ikke sker bygningsmæssige ændringer, har udpegningen ingen betydning.

Bevaringsværdige landskaber: Bygningerne ligger inden for udpegningen. Da der ikke etableres nye bygninger, har udpegningen ingen betydning.

Områder med særlig geologisk værdi: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Geologiske bevaringsområder"

Rekreative interesseområder: Der er ingen bygninger inden for udpegningerne: "Eksisterende byzoner", "Arealudlæg til byformål", "Eksisterende sommerhusområder", "Arealudlæg til ferie-fritidsformål" og "Arealer til ferie-fritidsformål".

Værdifulde kulturmiljøer: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Værdifulde kulturmiljøer".

Kirkeomgivelser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Kirkebyggelinjer" og "Kirkelandskaber".

Kystnærhedszonen: Bygningerne ligger inden for udpegningen "Kystnærhedszone". Da der ikke etableres nye bygninger, har udpegningen ingen betydning.

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering: Bygningerne ligger uden for lavbundsarealer.

Skovrejsningsområder: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fredede områder: Bygningerne ligger uden for beskyttelseslinjen.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Ca. 306 m øst for staldbygningerne ligger en beskyttet sø, og ca. 326 m sydøst for anlægget ligger et beskyttet overdrev.

Strandbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Klitfredningslinje: Der er ingen bygninger inden for udpegningen.

Skovbyggelinje: Bygningerne ligger indenfor udpegningen. Da der ikke etableres nye bygninger, har udpegningen ingen betydning.

Søbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fortidsmindebeskyttelseslinje: Der ligger ingen bygninger inden for udpegningen.

Beskyttede sten- og jorddiger: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Grundvandsinteresser: Bygningerne ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser. Bygningerne ligger uden for følsomme indvindingsområder og indsatsområder. Kort med grundvandsinteresser og borer er vedlagt som bilag 2.

Indsatsområde truede dyrearter: Bygningerne ligger uden for indsatsområder for truede dyrearter.

Miljømyndighedens vurdering

De eksisterende bygninger ligger indenfor udpegningen for uforstyrrede landskaber, bevaringsværdige landskaber, kystnærhedszonen, skovbyggelinje og i et område med særlige drikkevandsinteresser

Da der ikke etableres nye bygninger eller anlæg i forbindelse med udvidelsen er det uden betydning, at de eksisterende bygninger ligger inden for de nævnte udpegninger.

Husdyrbrugets bygninger ligger udenfor alle øvrige udpegninger.

Kommunen vurderer, at udvidelsen ikke vil forringe de landskabelige-, kulturhistoriske-, naturmæssige-, geologiske- eller rekreative værdier i området.

3.3 Placering i landskabet

Der bliver ikke opført nye bygninger eller anlæg i forbindelse med udvidelsen, som skal vurderes i forhold til landskabet.

Det eksisterende produktionsanlæg fremstår som et samlet byggeri.

Omkring stort set hele det eksisterende staldanlæg er der etableret afskærmende beplantning, bortset fra omkring kornsilo, gyllebeholder og stald 5. Der er ingen overvejelser om at etablere yderligere afskærmende beplantning.

Der er ingen ensilageplads eller møddingsplads på ejendommen.

Der er ikke umiddelbart planer om yderligere beplantning.

Miljømyndighedens vurdering

Der sker ingen ændringer af oplevelsen af landskabet, da der ikke sker bygningsmæssige ændringer eller udvidelser. Der stilles derfor ikke vilkår om tilpasning til landskabet.

4 Husdyrhold, staldanlæg og drift

4.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 5.664 m². Der er ingen verserende byggesager på ejendommen.

Bilag 3 viser en bygningsoversigt over det samlede husdyrbrug.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bebyggelsens fremtidige anvendelse, m.v. fremgår af tabel 3:

Tabel 3. Oversigt over bygninger

Bygning		Grundplan	Bygnings-højde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1 BBR: 23, 21 og 22	Eksisterende stald 1	680 m ²	7 m	25°	Pudset /malet offwhite Gråt eternittag	Slagtesvin Delvist spalte- gulv og drænet gulv/spalter
2	Eksisterende stald 2	930 m ²	7 m	25°	Pudset/malet offwhite Gråt eternittag	Slagtesvin

BBR: 10 og 11						Drænet gulv/spalter
3 BBR: 4	Eksisterende stald 3	450 m ²	7 m	25°	Pudset/malet offwhite Gråt eternittag	Sopolte, delvist spaltegulv
4 BBR: 9 og 12	Eksisterende stald 4 og 6	500 m ²	7 m	25°	Pudset/malet offwhite Gråt eternittag	Søer i farestald (karantæne i for- hold til Tandsryd 8) samt små- grise, delvist sp.gulv
5 BBR: 24	Eksisterende stald 5	1260 m ²	7 m	25°	Pudset/malet offwhite Gråt eternittag	Slagtesvin dræ- net gulv / spalter
6 BBR: 5	Lade	340 m ²	11 m	40°	Offwhite plader, gråt eternit- tag	Opbevaring af foder og korn
7 BBR: 7	Maskinhus / værksted	1070 m ²	7,5 m	25°	Gråt eternittag	Maskiner, vær- ksted, diesel mv.
8 BBR: 3 (+ ud- hus nr. 8)	Gammel stald	400 m ²	7 m	30°	Pudset/malet offwhite Hvidt pladetag	Diverse opbeva- ring
9 BBR: 1	Stuehus / be- boelse	420 m ²	7 m	Min. 45°	Offwhite pudset, rødt tegltag	Stuehus og ud- lejet beboelse
10 BBR: 6	Garage	70 m ²	3 m	Fladt		Garage og ke- mirum
11 BBR: 2	Hus	110 m ²	5 m	30°	Hvid pudset facade, gråt eter- nittag	Udlejet bebo- else
12 Ikke noget BBR num- mer	Gyllebeholder 1	1240 m ³	2,5 m	-	Beton	Opbevaring hus- dyrgødning
13	Gyllebeholder 2	2650 m ³	3 m	Telt, 6 m	Beton samt lys grå teltduk	Opbevaring hus- dyrgødning

Ikke noget BBR-nummer						
14 Ikke noget BBR-nummer	Kornsilo	200 m ²	11 m	-	Stål, ikke reflekterende	Opbevaring af eget korn

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles ikke vilkår til bygningerne idet bygningerne, eller anvendelsen af dem, ikke ændres i forbindelse med projektet.

Det fremgår af § 48 i Bekendtgørelse nr. 916 af 23. juni 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, at en tilladelse eller godkendelse efter § 10-12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, der den 1. august 2017 ikke er bortfaldet efter de hidtil gældende regler, bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år efter, at tilladelsen eller godkendelsen er meddelt. Hvis en del af tilladelsen eller godkendelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen eller godkendelsen for denne del.

Denne godkendelse er omfattet af ovenstående regel. Der fastsættes derfor ikke vilkår om tidsfrist for udnyttelse af godkendelsen.

Fristen for udnyttelse af godkendelsen er således 6 år efter, at godkendelsen er meddelt. Er produktionen ikke fuldt gennemført til denne dato, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioden eller registreret i løbet af årene.

4.2 Husdyrhold

Landbruget drives som et konventionelt svinebrug.

Tabel 4 viser ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder før og efter udvidelsen. Numrene i tabellen refererer til ansøgningsskemaet opdeling i staldafsnit. Bilag 3 viser en situationsplan over anlægget, hvor de enkelte staldafsnit fremgår.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse

	Art og vægtklasse/alder	Nudrift			Ansøgt drift		
		antal	Stipladser	DE	antal	Stipladser	DE
Stald 1	Slagtesvin (31-107 kg), Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv (øst)	514	175	13,28	684	190	17,67
Stald 1	Slagtesvin (31-107 kg), Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv (vest)	418	142	10,8	820	228	21,18
Stald 1	Slagtesvin (31-107 kg), (Drænet gulv + spalter (33/67))	635	216	16,4	882	245	22,79

Stald 2	Slagtesvin (31-107 kg), (Drænet gulv + spalter (33/67)	2.356	801	60,87	3.294	915	85,1
Stald 3	Årsso, løbe- og drægtighedsstald, Løsgående, delvis spaltegulv	25	20	3,96	-	-	-
	Slagtesvin (polte) (107 -130 kg), Delvis spalte- gulv, 25-49 % fast gulv	-	-	-	500	80	5,1
Stald 4	Årsso, farestald, Kassestier, delvis spaltegulv	50	11	3,39	20	15	1,36
	Smågrise fra 7,2 kg, Toklimastald, delvis spaltegulv	-	-	-	1.400	200	6,51
Stald 5	Slagtesvin (31-107 kg), (Drænet gulv + spalter (33/67)	3.135	1.066	80,99	4.356	1.210	112,54
Stald 6	Smågrise fra 7,2 kg, Toklimastald, delvis spaltegulv	600	118	2,76	2.800	400	12,87
I alt				192,45			285,11

Smågrise er fra 7-31 kg i stald 4 og 7,3-31 kg i stald 6.

Staldanlægget anvendes primært til smågrise og slagtesvin. Produktionen på ejendommen er integreret med produktionen på ansøgers andre ejendomme. Ejendommen anvendes derudover som poltestald og karantænestald i stald 3 for soanlægget på Tandsryd 8, til når der er behov for at adskille nogle søer fra den øvrige besætning for at undgå smittespredning.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes – med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Produktionen skal være fordelt jævnt henover året og det maksimale antal DE på 285,11 DE må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det godkendte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden. Det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

4.3 Staldindretning

I forbindelse med udvidelsen af produktionen sker der ingen ændringer af stald- og gulvsystemer. Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Oversigt over bygnings anvendelse, antal stipladser, udmugningssystem og gulvtype.

Stald nr.	Dyretype	Nudrift stipladser	Ansøgt stipladser	Staldsystem og udmugning
Stald 1	Slagtesvin	533	663	Delvist spaltegulv og drænet gulv/spalter

Stald 2	Slagtesvin	801	915	Drænet gulv / spalter
Stald 3	Slagtesvin (polteproduktion)	0	80	Delvist spaltegulv
	Årssøer	20	0	Delvist spaltegulv
Stald 4	Årssøer	11	15	Delvist spaltegulv
	Smågrise	0	200	Delvist spaltegulv
Stald 5	Slagtesvin	1.066	1.210	Drænet gulv / spalter
Stald 6	Smågrise	118	400	Delvist spaltegulv

Der er rørudslusning i alle stalde.

For at reducere lugtgenerne fra udvidelsen vil der fremadrettet blive udsluset gylle hver uge i stalde med drænet gulv og spalter. Dette er nærmere beskrevet under afsnit 5.2 Lugt.

Rengøring af staldanlægget

Staldene iblødsættes ved hjælp af overbrusningsanlægget i koldt vand forud for vask, for at begrænse vandforbruget til rengøring af stalddene. Der anvendes højtryksrensere til rengøring af stalddene.

Redegørelse for bedste tilgængelige staldteknologi:

Med hensyn til BAT og staldsystemer så er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-teknologibladene, og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Af BREF-dokumentet fremgår det, at følgende staldsystemer er BAT:

Staldsystemer for søer, farestalden:

En boks med fuldspaltede jern- eller plastikgulve og som har:

- en kombination af vand- og gødningskanal, eller
- et udskylningssystem med gødningsrender, eller
- en gødningsopsamler nedenunder

Staldsystemer for grise, smågrisealden

En sti:

- eller et en-etagesbur med fuld- eller delspaltegulv og et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et en-etagesbur med fuldspaltegulv med et hældende betongulv nedenunder til adskillelse af urin og fækalier, eller
- med et delvist spaltet gulv (to-klimasystem), eller
- med et delvist spaltet gulv jern- eller plastikgulv og et skrånende eller konvekst fast gulv, eller
- med et delvist spaltet gulv med metal- eller plastikspalter og en lavvandet gødningskanal og kanal for fordærvet drikkevand, eller

- med delspaltegulv med trekantede jernspalter og en gødningskanal med hældende sidevægge

Staldsystemer for grise, slagtesvinestalden (polte)

- et fuldspaltet gulv med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

Ifølge Dansk Svineproduktion har staldtyper med gyllekanaler med skrå vægge og skrånende gødningskakker samt stier med et centralt konvekst massivt gulv ikke fundet udbredelse i Danmark. Miljøstyrelsen har udgivet en række teknologiblade for bl.a. svinehold.

Der findes p.t. 20 teknologiblade:

- Køling af gyllen i svinestalde (3. udgave, revideret 31.05.2011)
- Køling af gylle i stalde til søer og smågrise (1. udgave oprettet 26.01.2011)
- Fast overdækning af gyllebeholder (1. udgave, oprettet 11.11.2010)
- Benzoesyre til smågrise (1. udgave, oprettet 24.11.2010)
- Råprotein i slagtesvinefoder (2. udgave, revideret 31.05.2011)
- Råprotein i sofoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i sofoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Råprotein i smågrisefoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i smågrisefoder (1. udgave, oprettet 31.05.2011)
- Fosfor i slagtesvinefoder (2. udgave, revideret 31.05.2011)
- Svovlsyrebehandling af gylle (i slagtesvinestalde) (3. udgave, revideret 31.05.2011)
- Svovlsyrebehandling af gylle i smågrisestalde (1. udgave, oprettet 20.12.2010)
- Svovlsyrebehandling af gylle i sostalde (1. udgave, oprettet 20.12.2010)
- Kemisk luftrensning med syre, slagtesvin (3. udgave, revideret 23.05.2011)
- Kemisk luftrensning med syre, smågrise (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Kemisk luftrensning med syre, sostalde (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Søer (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Smågrise (1. udgave oprettet 29.04.2011)
- Biologisk luftrensning, Dyretype: Slagtesvin (1. udgave revideret 23.05.2011)
- Delvist fast gulv, slagtesvin (3. udgave revideret 29.03.2011)

Endvidere findes der følgende BAT-byggeblade/BAT-blade:

- Faresti med delvist spaltegulv (106.02-51, revideret 11.11.2004)

Det vurderes, at BAT-byggeblad "Luftvasker med syre, rensning af 60 % afgangsluft" (106.04-58) er uaktuelt efter udgivelsen af BAT-blad "Luftvasker med syre".

BREF-dokumentet konkluderer, at farestalde med bokse med et delvist spaltet gulv og en reduceret gødningskanal ikke er BAT – mens et fuldspaltet gulv er det, hvis det er på plast eller metalgulv. På dette punkt er der ikke harmoni mellem BREF-dokumentet, BAT-byggebladene og www.husdyrgodkendelse.dk.

Efter udvidelsen vil der være følgende staldgulve som vist i tabel 5:

Table 5. Oversigt over staldgulve efter udvidelsen.

Stald afsnit	Gulvtype	BAT
Stald 1	190 stipladser til slagtesvin på delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	BAT ifølge BREF
Stald 2	915 stipladser til slagtesvin på drænet gulv + spalter (33/67)	*
Stald 3	80 stipladser til sopolte på delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	BAT ifølge BREF
Stald 4	Farestald, Kassestier – Delvist spaltegulv	BAT ifølge BAT- byggeblad
	Toklimastald, delvis spaltegulv	BAT ifølge BREF
Stald 5	1210 stipladser til slagtesvin på drænet gulv + spalter (33/67)	*
Stald 6	Toklimastald, delvis spaltegulv	BAT ifølge BREF

Anlægget indeholder udelukkende stalde med vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle. Hvor ofte "hyppig fjernelse" er, er ikke nærmere defineret i BREF-dokumentet. Der er hyppig udslusning, dvs. 1 gang om ugen i stalde med drænet gulv og spalter, og i de andre stalde med delvist spaltegulv bliver der udsluset ca. hver 14.dag.

*Da der er tale om eksisterende stalde, og ammoniakemissionskravet og de vejledende emissionsgrænseværdier er overholdte, er staldene BAT.

BAT for ammoniak

Husdyrgodkendelse.dk beregner automatisk den vejledende emissionsgrænseværdi for ammoniak opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Alle stalde er eksisterende stald-afsnit. Ammoniakemissionsniveauet må maksimalt være 4.256,45 kg NH₃-N.

Med de valgte virkemidler (foderoptimering, foderkorrektio n og overdækning af gyllebeholder) bliver emissionen fra anlægget på 4.013,51 NH₃-N pr. år. Da staldene således lever op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi for eksisterende stalde, skal der ikke redegøres for fravalg af BAT.

Da beskyttelsesniveauerne overholdes, bliver der på nuværende tidspunkt ikke investeret i ammoniakreducerende teknologi.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøstyrelsen har udsendt "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionelt hold af søer med produktion af smågrise til 7 kg (gyllebaserede staldsystemer)" og "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af smågrise (gyllebaserede systemer)" og "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin (gyllebaserede systemer)".

Husdyrgodkendelse.dk har beregnet emissionsgrænseværdien for det ansøgte projekt ud fra vejledningerne. Emissionsgrænseværdien er baseret på, at ansøgningen omfatter en omlægning af produktionen i de eksisterende bygninger. Beregningen viser, at det ansøgte projekt må have en samlet emissionsgrænseværdi på 4.256,45 kg NH₃-N per år.

Da projektet har en ammoniakemission på 4.013,51 kg NH₃-N / år lever det op til BAT. Se Tabel 6.

Tabel 6. Ammoniakemission

	Ammoniakemission
Emissionsgrænseværdier beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledning	4.256,45 kg
Beregnet emission i www.husdyrgodkendelse.dk	4.013,51 kg
Emissionsgrænseniveauet er overholdt med:	242,94 kg

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til fodring for en produktion af den omhandlede størrelse, når foderet ligger indenfor de vejledende BAT-niveauer. Ejer har valgt at bruge foderkorrektionsmiddel for at leve op til BAT. Der stilles derfor vilkår til virkemidlet.

For at kunne dokumentere, at det årlige maksimale kg N ab dyr (slagtesvin) er 2,668 og kg P ab dyr (slagtesvin) er 0,574, stilles vilkår om, at indlægssedler fra indkøb af foder og råvarer skal gemmes mindst fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende. Derudover skal der foreligge dokumentation for foderforbruget i form af fx e-kontrol.

Ind- og afgangsvægt for slagtesvinene skal også kunne dokumenteres enten via e-kontrol eller anden relevant dokumentation.

Der skal årligt laves en opgørelse af det faktiske kg N og P ab dyr i forbindelse med gødningsregnskabet. Denne opgørelse skal være tilgængelig ved de ordinære tilsyn.

For at leve op til BAT for management, stilles der vilkår om mængden af forbrugt foder skal noteres i en driftsjournal.

Der stilles vilkår om at den store gyllebeholder på 2.650 m³ skal være forsynet med fast overdækning, og at der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation.

Hvis hele godkendelsen mod forventning ikke udnyttes, kan det udløse et tillæg til miljøgodkendelse efter en konkret vurdering. Ansøger skal dog til enhver tid kunne dokumentere, at det vejledende emissionsgrænseniveau for ammoniak for den etablerede produktion er overholdt. Der tages her udgangspunkt i de vejledende emissionsgrænseniveauer gældende på godkendelsestidspunktet. Dokumentationen for dette skal være tilgængeligt ved ordinært tilsyn. Der stilles vilkår hertil.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående at projektet lever op til BAT, og at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning.

4.4 Ventilation

Al ventilation på ejendommen er undertryksventilation med vægindsugning bortset fra stald 5, hvor der er luftindtag i loftet og diffus ventilation. Ventilationstype, maksimal ventilation, antal afkast og afkasthøjde fremgår af tabel 7 herunder.

Tabel 7. Oplysninger om ventilation

Stald nr.	Ventilationstype	Maks. ventilation i m ³ /h	Antal afkast	Afkasthøjde
Stald 1	Undertryksventilation med vægindsugning	72.000	6	Ca. 8 m
Stald 2	Undertryksventilation med vægindsugning	81.000	8	Ca. 8 m
Stald 3	Undertryksventilation med vægindsugning	20.000	2	Ca. 6 m
Stald 4+6	Undertryksventilation med vægindsugning	28.000	3 (+ 2 der ikke er i brug)	Ca. 8 m
Stald 5	Diffus ventilation med luftindtag i loftet	150.000	12	Ca. 8 m

Placering af afkast fremgår af bilag 3.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknologi for ventilation:

Ventilatorer vaskes med jævne mellemrum og vedligeholdes, så der er mindst mulig modstand i ventilationsanlægget og dermed mindst mulig energiforbrug.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug, stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlæggene.

Der stilles også vilkår om, at ventilationen skal rengøres minimum en gang årligt eller efter hvert hold ved holddrift. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke giver anledning til gener for de omkringboende. På baggrund af ejendommens placering i forhold til naboer.

Det er miljømyndighedens vurdering, at ventilationen af staldene lever op til BAT, når vilkår efterleveres.

Der opstilles desuden vilkår om at ændringer af ventilationsarrangementer kun må ske efter forudgående accept fra Sønderborg Kommune.

4.5 Fodring

Fodring sker som vådfodring med hjemmeblandet foder med sojaskrå, hestebønner, korn og diverse mineraler og vitaminer.

Foder opbevares i foderlade (bygning 6), og eget korn opbevares i en 11 meter høj amerikanersilo på 200 m². Færdigblandet foder opbevares i fodersilo ved stald 4/6. Foder pumpes herfra til de øvrige stalde, herunder stald 5, der ligger lidt for sig selv. Foderet blandes og udfodres via rørsystem.

Slagtesvinene fasefodres med 3 foderblandinger fra 25 kg til slagtning.

Der anvendes fasefodring med 2 blandinger til søer (en til diegivende og en til drægtige søer).

Der benyttes ikke benzoesyre.

Da al foder håndteres indendørs, vil der ikke forekomme gener af støv fra opbevaring eller håndtering af foder på ejendommen.

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet særlige oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal.

Der er ikke ensilageoplag på ejendommen.

Ansøger oplyser følgende om BAT for foder:

Ansøger oplyser at foderets indhold af råprotein er reguleret ned i ansøgt drift. Der er ved slagtesvinene derfor regnet med 142,4 g råprotein/ FE mod normen på 145,8 g/ FE.

Det vurderes at der anvendes foder indeholdende et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF).

Vejledende niveauer for råprotein i BAT-foder til svin fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Vejledende niveau for råprotein i BAT-foder til svin.

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾
Fravænnede grise	<10 kg	19-21	0,75-0,85
Smågrise	<25 kg	17,5-19,5	0,60-0,70
Slagtesvin	25-50 kg	15-17	0,45-0,55
Slagtesvin	50-110 kg	14-15	0,38-0,49
So	Drægtighed	13-15	0,43-0,51
So	Diegivning	16-17	0,57-0,65

¹⁾ Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer

²⁾ Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase

Der udarbejdes foderplaner, så fodersammensætningen kan dokumenteres.

BAT for fosfor:

Miljøstyrelsen har i 2014 justeret den vejledende emissionsgrænseværdi for fosfor opnåelig ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Det er Miljøstyrelsens udmelding, at emissionsgrænseværdien for fosfor i søgylle for dyr i gyllebaserede systemer uden dybstrøelse er maks. 23,9 kg P/DE ab lager og for fosfor i smågrise-gylle for dyr på drænet eller delvis fast gulv er maks. 29,2 kg P/DE ab lager. BAT-kravet for fosfor til slagtesvin på drænet eller delvis fast gulv er maks. 22,3 kg P/DE. Med 1,36 DE søer og 19,38 DE smågrise og 264,38 DE slagtesvin bliver det maks. 6.494,1 kg P.

Der er behov for at korrigere på foderet til slagtesvinene i forhold til normtallene for at leve op til BAT for fosfor. I forhold til den faktiske fodring, skal der dog ikke ændres på foderet for at leve op til BAT. I "ansøgt drift" indtastes, at der maksimalt må benyttes 4,6 g P pr. FE samt 2,84 FE pr. kg tilvækst for slagtesvinene.

Med reduktion af fosfor i slagtesvinefoderet fra 4,80 til 4,6 g P pr. FE kan den samlede fosforudledning leve op til BAT-kravet, idet kg P ab dyr bliver 6.445 kg P.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlige øget påvirkning af omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til fodring for et projekt af den omhandlede størrelse, når foderet ligger indenfor de vejledende BAT-niveauer og når der anvendes fasefodring.

Der stilles vilkår til foder til at:

N ab dyr pr. slagtesvin må maksimalt være: **2,668 kg N pr. slagtesvin**

$((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) =$

$((107 \text{ kg} - 31 \text{ kg}) \times 2,84 \text{ FEsv pr. kg tilvækst} \times 142,4 \text{ g råprotein pr. FEsv}/6250) - ((107 \text{ kg} - 31 \text{ kg}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) = 2,668 \text{ kg N pr. slagtesvin}$

P ab dyr pr. slagtesvin må maksimalt være **0,574 kg P pr. slagtesvin**:

$((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{g fosfor pr FEsv}/1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) =$

$((107 \text{ kg} - 31 \text{ kg}) \times 2,84 \text{ FEsv pr. kg tilvækst} \times 4,6 \text{ g fosfor pr. FEsv}/1000) - ((107 \text{ kg} - 31 \text{ kg}) \times 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst}) = 0,574 \text{ kg P pr. slagtesvin}$

Endvidere fastsættes vilkår i overensstemmelse med Miljøstyrelsens teknologiblade om råprotein og fosfor i sofoder om, at ansøger skal dokumentere foderets indhold af råprotein og samlet fosforindhold for at sikre, at der sker en god udnyttelse af det tilsatte fosfor i foderet. Dokumentation skal gemmes i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

For at sikre en god udnyttelse af foder som ressource, stilles der vilkår om mængden af forbrugt foder og opstået spild skal noteres i en driftsjournal.

Det vurderes, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang, hvis ovennævnte vilkår overholdes

Redegørelse for reovering af staldanlægget:

De eksisterende stalde forventes at kunne drives videre de næste ca. 10-20 år uden gennemgribende reoveringer.

Ud over BREF-dokumentet og teknologiblade er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. Med de angivne tilpasninger kommer IT-ansøgningssystemet til den konklusion, at ammoniakreduktionskravet er overholdt. Ammoniakreduktionskravet er politisk vedtaget og indarbejdet i www.husdyrgodkendelse.dk.

4.6 Energi- og vandforbrug

Elforbruget dækker ventilation, belysning, varmelamper, gyllepumper, drift af foderanlæg og øvrige elektriske maskiner. Energiforbruget fremgår af tabel 10.

Tabel 10. Samlet energiforbrug i nudrift og ansøgt drift (skønnede mængder):

Type	Forbrug nudrift	Forbrug ansøgt drift
EI	Ca. 144.000 kWh	Ca. 150.000 kWh

Halm til halmfyr	Ca. 36 tons	Ca. 36 tons
------------------	-------------	-------------

Staldene opvarmes med varme fra halmfyr på Tandsryd 8.

Ventilationsanlægget rengøres med jævne mellemrum og vedligeholdes, så der er mindst mulig modstand i ventilationsanlægget og dermed mindst mulig energiforbrug.

Der anvendes el-spærepærer og lysstofrør hvor muligt. Automatisk sluk af lys mellem 30 og 60 minutter efter fodring (afhængig af grisenes alder). Derudover er der automatisk styret tænd/sluk-ur ved udelys ved veje der anvendes i perioden oktober-marts.

Vandforbrug

Ejendommen forsynes med vand fra Sydals vandværk.

Ejendommens forventede vandforbrug fremgår af Tabel 11.

Bedriftens årlige vandforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 8.000 m³ til 10.000 m³ efter udvidelsen/ændringen. Det svarer til en forøgelse på 25 %.

Tabel 11. Skønnet vandforbrug.

Type	Forbrug før	Forbrug efter
Drikkevand, vand til vådfodringsanlæg, vand til overbrusning og vask i stald mv.	ca. 8.000 m ³	ca. 10.000 m ³
Rengøring af maskiner, sprøjtning	100 m ³	100 m ³

Ifølge "Håndbog til driftsplanlægning fra 2015" udgivet af Seges er der et vandforbrug på ca. 560 l pr. slagtesvin (32- 107 kg), 6.200 liter pr. årssø og 143 liter pr. smågris.

Bedriftens årlige vandforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 8.000 m³ til 10.000 m³ efter udvidelsen. Det svarer til en forøgelse på 25 %.

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Vandbesparelse opnås ved

- At der anvendes drikkepipler placeret over fodertrugene
- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild,
- Staldene iblødsættes nogle timer før de vaskes med højtryksrensere med koldt vand,
- Vandforbruget tjekkes løbende, så eventuelle skjulte lækager opdages i tide, og
- Eventuelle lækager identificeres og repareres hurtigst muligt

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af iblødsætning og vask med højtryksrensere samt drikkepipler placeret i drikkekopper eller over krybber). Staldene kontrolleres dagligt og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af Tabel 10, at det årlige elforbrug vil stige fra ca. 144.000 kWh til ca. 150.000 kWh. I henhold til "Håndbog til Driftsplanlægning 2015" er elforbruget for en tilsvarende produktion ca. 109.120 kWh. Det forventede forbrug i nudrift og ansøgt drift er derfor højere end normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget overstiger 150.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgås ved et energieftersyn. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos dit elselskab.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal disse udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af Tabel 11, at det forventede vandforbrug vil være ca. 10.100 m³ årligt efter udvidelsen.

I henhold til Håndbog til driftsplanlægning 2015 udgivet af Videncentret for Landbrug er der et vandforbrug på ca. 560 liter pr. slagtesvin til 107 kg, 6.200 liter pr. årssø og 143 liter pr. smågris, hvilket svarer til ca. 6.624 m³. Herudover kommer der et ekstra vandforbrug til de ekstra kg tilvækst fra 107 kg til 130 kg. Derudover anvendes også vådfodring, som også øger vandforbruget en del. Hertil skal lægges vand til sprøjtning, vask af maskiner, forbrug i stuehus osv.

Der er dog stadig stor forskel på normtallet og vandforbruget på ejendommen. For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis vandforbruget overstiger 11.000 m³ skal ansøger indsende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

For at miljømyndigheden kan kontrollere vandforbruget skal forbruget registreres årligt. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det er miljømyndighedens vurdering, at virksomheden lever op til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis vilkårene overholdes og virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

4.7 Spildevand herunder regnvand

Spildevand fra produktionen udgøres primært af vand fra rengøring af stalde. Mængden af spildevand øges ikke væsentligt efter udvidelsen. Der tilføres ikke spildevandet, udover vaskevand fra rengøring af stalde, til gyllebeholder. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer ledes gennem rørledning/åbent vandløb til Lillebælt ved Svennesmølle.

Rengøringsvand og drikkevandsspild er beregnet og indgår i den samlede gyllemængde. Tabel 12 viser en oversigt over spildevand udover rengøringsvand fra stalde.

Table 12. Oversigt over spildevand

Spildevandstyper	Årlig mængde efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Vaskevand fra vask af maskiner	30 m ³	Mark	Ingen
Sanitært spildevand stuehus	?	Ledes til septiktank og videre til rørledning	Septiktank
Tagvand og andet overfladevand (fra ca. 6230 m ² bygningsareal)	4.360	Overfladevandssystem /vandløb	Ingen

Rengøringsvand, drikkevandsspild mv. er medtaget i kapacitetsberegningen. Mængden af tagvand er skønnet ud fra tagareal x 0,7 m³/m²/år.

I følge normtal 2016 er der ca. 6,41 m³ gylle/ årsso (beregnet som worst case med alle dyr løse i løbe- og drægtighedsstalde). For smågrise er der 0,126 m³ gylle/dyr 7-30 kg.

Kapacitetsberegning for opbevaring af husdyrgødning fremgår af afsnit 4.1.

Oversigtskort med angivelse af afløbsforhold for ejendommen fremgår af bilag 4.

Miljømyndighedens vurdering

Vurdering af spildevandsafledning til overfladevand (tagvand o.l.) sker i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, men det indgår i vurdering af ansøgningen, om det kan forventes, at der kan findes en tilfredsstillende løsning for spildevandshåndteringen.

De beskrevne spildevandstyper kan opdeles i sanitært spildevand (fra stuehus og driftsbygninger), spildevand fra husdyrproduktionen (vask af stalde) og regnvand fra tage og omgivende arealer. Sønderborg Kommune vurderer, at spildevand omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen håndteres i overensstemmelse med bekendtgørelsens regler.

Sønderborg Kommune vurderer, at kapaciteten i gyllebeholderen er tilstrækkelig til at rumme de givne mængder spildevand, herunder regnvand, i ansøgt drift.

Vask af maskiner og marksprøjte sker i marken, hvor vaskevandet sprøjtes ud på afgrøden efterfølgende. I den forbindelse stilles der vilkår om at rengøring i marken skal ske ved en jævn fordeling af vaskevandet over et større areal, så der ikke kan ske afstrømning eller punktnedsivning.

For at sikre mod forurening i forbindelse med vask af maskiner mv. stilles vilkår om, at vask af landbrugsmaskiner, sprøjte og transportbiler mv. skal ske på en vaskeplads med en tæt, befæstet bund med afløb til forbeholder eller gyllebeholder. Pladsen skal være to meter længere og bredere, end den største maskine, som vaskes derpå. Da vask af maskiner sker i marken,

Der sker ingen udvidelse af tagarealer eller befæstede arealer. Afledning af tag- og overfladevand er således uændret.

Ansøger skal forvente, at blive reguleret på sin udledning af overfladevand. I den henseende vil der blive set på vandløbets tilstand, målopfyldelse og den hydrauliske kapacitet. Der vil kunne blive stillet

krav til forsinkelse og rensning af overfladevand før udledning. Dette afhænger af den konkrete individuelle vurdering fra afdelingen Vand og Natur.

4.8 Affald

Tabel 13 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede. EAK koder med fed skrift er defineret som farligt affald.

Tabel 13. Affaldsmængder efter udvidelsen.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Opbevares i tønde i maskinhus	Dansk Olie Genbrug		Maks. 100 l/år	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	I maskinhus	Egen	Kommunal modtagestation	Ca. 6 stk.	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	I maskinhus	Egen	Kommunal modtagestation	1-2	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	I aflåst kemirum	Transporterer selv	Kommunal modtagestation	Minimale mængder	02.01.05	05.12
Spraydåser	I kasse i maskinhus	Transporterer selv	Kommunal modtagestation	Ca. 30 stk.	15.01.10	23.00
Medicinrester og kanyler	Kanyler i boks i kemirum Medicin i køleskab i stald	Transporterer selv	Apotek	50-100 stk. kanyler/år	20.01.32	05.13
Tørbatterier	Opbevares i en kasse i maskinhus	Transporterer selv	Kommunal modtagestation	50 stk.	16.06.02/03	77.00
Fast affald						
Tom emballage (papir/ pap)	Opbevares i container i gårdsplads	Meldgaard	Kendes ikke	5 kg/ år	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	-	-	-	-	15.01.02	52.00
Lysstofrør	Kasse i stald	Transporterer selv	Kommunal modtagestation	Ca. 15 stk.	20.01.21	79.00
Metalaffald	Skrothjørne for enden af maskinhus	Nordschrott Flensborg	Kendes ikke	200 kg/ år	20.01.06	56.20
Dagrenovation	Container i gårdsplads	Sønderborg Forsyning	Kendes ikke	200 liter hver 2. uge		

*mængder er skønnede

Døde dyr placeres på specielt indrettet plads med betonspalter og under kadaverkappe og med afskærmning fra vejen nord for stald 1.

Afhentning af DAKA sker førstkommande hverdag. Der afhentes ca. 100 gange om året.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbruget er opfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og ansøger skal selv sørge for sortering, opbevaring og bortskaffelse sker i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativ.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses-anlæg.

Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2011*
- *Regulativ for husholdningsaffald, 2011*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

Undtaget er dog bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*, som ikke gælder godkendelsespligtige virksomheder, og dermed ikke for denne ejendom.

For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald og kemikalier, stilles der vilkår herom. Vilkårene vil være i overensstemmelse med bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*.

4.9 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.6.

Fodring sker som vådfodring med hjemmeblandet foder.

På ejendommen er der en grå, ikke reflekterende gastæt amerikanersilo til eget korn på 200 m² og en højde på 11 meter. Herudover er der en fodersilo ved stald 4/6.

I de perioder hvor der er handelsgødning på ejendommen er det placeret i bygning 1 eller bygning 8

Medicin opbevares i køleskab i stalden.

Sæbe opbevares i stalden. Det årlige forbrug ligger på ca. 50 liter.

Der benyttes ikke hydratkalk.

Stalden opvarmes med halmfyr. Og der bruges dieselolie til hele bedriften og markbrug, og lidt til flytning af dyr og til udtørring af stalde. I meget våde høstår, kan der være behov for tørring af korn, hvor der bruges olie.

Ejendommens forbrug af dieselolie og halm ses i tabel 14.

Tabel 14. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Type	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Dieselolie til produktionen	18.000 liter	18.000 liter
Olie til korntørring	500 liter	500 liter

Halm til opvarmning	36 tons	26 tons
---------------------	---------	---------

Ejendommens tankanlæg fremgår af tabel 15.

Tabel 15. Oversigt over tankanlæg på ejendommen.

Anvendes til	Størrelse	Fremstillingsår	Tanknr.	Typegodk.nr.	Placering
Dieselolie	5000 l	2005	09MM7236	55-5820	Indendørs i maskinhus

Tanken er anmeldt til kommunen.

Den overjordiske dieselolietank er opstillet på fast underlag i maskinhuset. Dieselolietankens data fremgår af tabel 15. Dieselolietanken er udstyret med autostop på påfyldningshane.

I de perioder hvor der opbevares handelsgødning på ejendommen står det i bygning 1 eller bygning 8.

Medicin opbevares i køleskab i stalden.

Pesticider og sprøjteudstyr

Påfyldning af sprøjtemidler sker i marken.

Bekæmpelsesmidler og andre kemikalier opbevares i aflåst kemirum i garagen. Der er betongulv og intet gulv afløb i rummet.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at opbevaringen af foder, handelsgødning, medicin, sæbe sker uden risiko for udslip til jord, grundvand, overfladevand og kloak, og så det er muligt at opsamle spild. Der fastsættes ikke yderligere vilkår til opbevaringen.

Overjordisk dieselolietank og olieråvarer opbevares i maskinhuset på fastbund, hvilket sikrer mulighed for opsamling ved spild. Da dieseltanken er placeret indendørs vurderes det, at den er tilstrækkeligt sikret mod påkørsel.

Der stilles vilkår om, at håndtering af brændstof skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for forurening af jord, overfladevand eller grundvand.

Det vurderes, at opbevaring af bekæmpelsesmidler som beskrevet, sikrer, at der ikke er risiko for forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Der fastsættes vilkår om, at fyldning af marksprøjte skal ske på befæstet areal, hvor spild løber til opsamlingsbeholder, f.eks. på en vaskeplads, hvis fyldning af marksprøjte ikke sker i marken.

Hvis der senere skal etableres nye olietanke på ejendommen, skal disse anmeldes jf. Olie-tankbekendtgørelsen inden opstilling, og kommunen skal foretage en vurdering af, hvorvidt det udløser miljøgodkendelse.

4.10 Driftsforstyrrelser eller uheld

Der er udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- ❖ Brand
- ❖ Udslip af gylle ved pumpning, defekte rørforbindelser, brud på gyllebeholder ved påkørsel eller materialetræthed, ved sabotage m.v.
- ❖ Udslip og spild af kemikalier eller olie
- ❖ Spild af pesticider og sprøjtevæske ved opbevaring, håndtering eller fejlbetjening af sprøjteudstyr
- ❖ Strømsvigt, hvorved bl.a. staldventilationen standser

Beredskabsplanen er vedlagt som bilag 11.

Redegørelse for mulige uheld

Der er ikke lavet særlige foranstaltninger til at imødegå driftsforstyrrelser og uheld, men anlægget er indrettet på en måde, der bevirker at risikoen for at driftsforstyrrelser og uheld minimeres.

Gylletanke bliver kontrolleret i henhold til gældende lovgivning.

Ved overpumpning af gylle fra fortank til lagertank vil der være opsyn med, at overpumpningsrør m.m. er intakte, og disse dele vil altid blive vedligeholdt optimalt.

Udslip fra gyllebeholderne vil kun kunne finde sted, hvis beholderne kollapser. I så fald vil gyllen løbe mod syd og øst. Retningslinjer i forbindelse med gylleudslip er beskrevet i beredskabsplanen.

Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning og brug af dieselolie forventes at være meget lille. Påfyldning af diesel sker under opsyn og fra en godkendt tank, der er placeret indendørs på fast bund. Der er autostop på påfyldningsshanen.

Der forefindes altid materiale på ejendommen til opsamling/opdæmning af evt. spild.

I forbindelse med fx sygdomsudbrud med efterfølgende restriktioner over for svineflytninger eller slagteristrejke kan der ske en midlertidig ophobning af dyr på ejendommen. Dette vil bevirke, at lugtmissionen fra stalden bliver større end normalt. Denne situation forventes at forekomme meget sjældent.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Der er udarbejdet en beredskabsplan i forbindelse med ansøgningen om miljøgodkendelse. Sønderborg Kommune vurderer, at beredskabsplanen i tilstrækkeligt omfang forholder sig til kritiske situationer. Kommunen vurderer, om der er etableret relevante alarmer m.v.

Der stilles vilkår om, at beredskabsplanen skal være let tilgængelig og opdateres efter behov, dog mindst hvert andet 2. år.

Der er stillet vilkår om håndtering af olietanke og påfyldning af diesel i tidligere afsnit. For at mindske risikoen for forurening som følge af spildt husdyrgødning, handelsgødning, kemikalier og lignende stilles vilkår om at et eventuelt spild skal fjernes straks.

5 Gødningsproduktion og –håndtering

5.1 Gødningstyper og mængder

Der produceres i ansøgt drift 285,11 DE husdyrgødning.

Tabel 16 viser en oversigt over flydende husdyrgødning, der produceres i den ansøgte produktion.

Tabel 16. Oversigt over husdyrgødning i ansøgt drift

Dyretype	Flydende husdyrgødning	Mængde
Smågrise (7,3-31 kg)	4.200 smågrise a´ 0,132	554,4 m ³
Slagtesvin (31-107 kg)	10.036 slagtesvin a´ 0,54 x 0,949	5.143 m ³
Polte (107-130 kg)	500 polte a´ 0,54 x 0,414	142,6 m ³
Søer i farestald	20 søer a´ 1,7	34 m ³
Besparelse pga. fast overdækning	530 m ² x 0,4 m ³ /m ²	212 m ³
I alt		5.662 m³

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der i tilstrækkelig grad er redegjort for produktionen af gødning og mængder.

5.2 Opbevaring og håndtering af flydende gødning og vaskevand

Der er to gyllebeholdere på ejendommen, hvoraf den ene på 2.650 m³ er overdækket med telt. Derudover er der ledig kapacitet på ca. 800-1000 m³ i ansøgers egen gyllebeholder på Sarupvej 24. Opbevaringskapaciteten fremgår af Tabel 17.

Tabel 17. Oversigt over gødningsopbevaringsanlæg

Anlæg	Kapacitet	Opført i...	Overdækning	Beholderkontrol	% før	% efter
Gyllebeholder 1	1.240 m ³	1986	Flydelag	10/2016	32	26
Gyllebeholder 2	2.650 m ³	2005	Telt	10/2016	68	56

Fortank	200 m ³	-	Betonlåg	-	-	-
Gyllebeholder på Sarupvej 24	800 m ³	1992	Telt	10/2016	0	17
I alt	4.890 m ³	-	-	-	100	100

Kapacitetsberegninger gylle

I alt Husdyrgødning jf. Tabel 16; **5.662 m³**

Ansøger har fratrukket: $0,4 \text{ m}^3/\text{m}^2 \times (530 \text{ m}^2) = 212 \text{ m}^3$ på grund af fast overdækning på gyllebeholderen.

Dvs. en opbevaringskapacitet til svinegylle på ca. 10,3 mdr. i gyllebeholdere og fortank.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Da der er tale om:

- en stabil gyllebeholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- gyllebeholderen tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- gyllebeholderens bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykket rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- gyllebeholderen er overdækket enten med naturligt flydelag, leca, plastikbrikker eller andet, eller fast overdækning.

og gyllebeholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen, vurderes det, at der er BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg kommune vurderer, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen og på Sarupvej 24.

For at undgå spild af gylle ved udkørsel, stilles der vilkår til, at der skal etableres en fyldeplads ved gyllebeholderen, hvis gyllevognene ikke fyldes med et selvlæssende fyldetårne.

6 Forurening og gener fra husdyrbruget

6.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

Fordampningen af ammoniak fra anlægget vil ske fra stalden og lagre af husdyrgødning. Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningsystem viser, at samlet faktisk ammoniaktab fra stald og lager i ansøgte drift er på 4.013,51 kg N pr. år. Det samlede vejledende ammoniaktab fra hele anlægget ved anvendelse af BAT er 4.256,45 kg N pr. år.

I henhold til ansøgningsmaterialet er også det generelle krav til reduktion af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger har opfyldt kravet til ammoniakreduktion ved foderoptimering og foderkorrektion.

Beskyttelse af naturarealer

Sønderborg Kommune har kortlagt naturtyper beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven samt ammoniakfølsomme skove nær anlægget ved en luftfotogennemgang, og enkelte ved nærmere feltbesigtigelse. Naturtyperne er vist i tabel 18 og på et kort i bilag 5.

Afsnittet her beskriver nærliggende beskyttet natur samt skove der *ikke* hører under Natura 2000 områder. For nærmere beskrivelse og vurdering iht. beskyttet natur i nærliggende Natura 2000 områder se efterfølgende afsnit om Natura 2000.

Tabel 18. Definerings af beskyttet natur

Naturtyper beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven	<p>Arealer beskyttet af national lovgivning. Enge, moser, heder og overdrev på 2.500 m² (for de enkelte området eller i sammenhæng med hinanden) eller søer på 100 m² inklusiv fugtig bredvegetation. De beskyttede arealer har indhold af plante- og dyreliv karakteristisk for naturtypen. Naturtyperne er beskyttet mod alle tilstandsændringer.</p> <p>Registreringen af beskyttet natur er kun vejledende, hvorfor Kommunen skal høres i de konkrete tilfælde.</p>
Natura 2000 naturtyper	<p>Arealer beskyttet af international lovgivning. Udpegede naturarealer, der skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.</p>

Kategorisering af naturtyper

En øget ammoniakdeposition påvirker naturarealer. Vurderingen om hvorvidt, der kan stilles konkrete krav til ammoniakemissionen, afhænger af hvilken kategori naturtypen hører under. De forskellige kategorier beskrives herunder, og kan ses i tabel 19.

Kategori 1, 2 hører under husdyrgodkendelseslovens § 7. Kategori 3 er beskrevet i § 27 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. For de naturtyper der hører under kategori 1-3, kan der stilles krav om specifikt maksimal værdi for samlet ammoniakdeposition.

Enge og søer hører ikke under en kategori, men for beskyttede naturtyper generelt, skal det vurderes om en ekstra kvælstoftilførsel kan forårsage en ændring af naturtilstanden. En næringsstofberigelse kan forårsage den tilstandsændring, at kvælstofelskende planter bliver dominerende og udkonkurrerer mere følsomme plantearter. Efter naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke ske en tilstandsændring uden dispensation fra Kommunen. Kommunen kan i særlige tilfælde give dispensation til en tilstandsændring i beskyttet natur.

Tabel 19. Kategorisering af naturarealer.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse
Kategori 1	Natura 2000 naturtyper

Kategori 2	Beskyttede heder, højmoser, lobeliesøer > 10 ha og overdrev > 2,5 ha.
Kategori 3	<p>Beskyttede heder, moser, overdrev samt ammoniakfølsomme skove.</p> <p>For at være ammoniakfølsom skal skoven opfylde mindst et af følgende tre kriterier:</p> <p>1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,</p> <p>2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller</p> <p>3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskogsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25 og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.</p>
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Enge og søer

Tålegrænser for naturtyper

Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer jf. Vejledning om godkendelse af husdyrbrug. Se tabel 20.

Tabel 20. Tålegrænser for forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006)

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

Baggrundsniveauet for kvælstofbelastningen ligger i Sønderborg Kommune på 16-21 kg N/ha/år. I området omkring ejendommen ligger baggrundsbekæmpningen på 17-22 kg N/ha/år.

Ammoniakdepositionskrav

Nedenstående tabel 21 viser specifikke krav om maksimal merdeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur, samt krav der kan stilles til kategori 3 natur.

Tabel 21. Krav til maksimal ammoniakdeposition i kategori 1-3.

Naturtyper med fastsat beskyttelsesniveau	Beskyttelsesniveauer
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden ^{*)} : 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel): Antal husdyrbrug over 15 DE indenfor 200 m + Antal husdyrbrug over 45 DE indenfor 200-300 m + Antal husdyrbrug over 75 DE indenfor 300-500 m + Antal husdyrbrug over 150 DE indenfor 500-1.000 m + Antal husdyrbrug over 500 DE, som påvirker med over 0,3 kg N/ha udover 1000 m +	

Naturområder ved Tandsryd 4

Sønderborg Kommune har foretaget en konkret vurdering af de mulige påvirkninger af naturen i nærområdet til ejendommen på Tandsryd 4. Vurderingen tager udgangspunkt i beregninger af kvælstofdeposition til de enkelte naturområder. I de tilfælde, hvor det på baggrund af beregningerne vurderes nødvendigt, er der foretaget besigtigelser af naturområderne.

Der findes i nærområdet til Tandsryd 4 en række naturarealer. De naturarealer der ligger nærmest, er ammoniakfølsomme skove (kategori 3) og beskyttede enge og søer.

Tabel 22 viser en oversigt over udvalgte naturarealer i kategori 1-3 samt søer og enge tæt ved Tandsryd 4, hvortil der er beregnet værdier for kvælstofpåvirkning af arealerne. Beregningerne af ammoniakdeposition er foretaget i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk.

De nævnte naturtyper, sø, eng, mose og overdrev er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Tabel 22. Oversigt over udvalgte naturarealer i kategori 1-3 samt søer og enge tæt ved Tandsryd 4. Ikke besigtigede arealer er beskrevet med bogstav. Arealer er der besigtiget i forbindelse med konkret forespørgsel eller tidligere har en talværdi.

Naturpunkt	Naturtype	§ 7 natur	Bilag IV arter	Afstand (m)	Merdeposition (kg N/ha/år)	Total (kg N/ha/år)
A	Mose V			740	0,1	0,4
B	Mose NV	Kat. 3		600	0,1	0,4
C	Sø			300	0,7	2,5

D	Potentiel ammoniakfølsom skov	Kat. 3		200	0,9	3,1
556	Potentiel ammoniakfølsom skov	Kat. 3		300	0,6	2,0
557	Mose NØ	Kat. 3		320	0,5	1,8
E	Humlemade	Kat. 2		X km		
F	Natura 2000: Augustenborg Skov	Kat. 1		9,2 km	0,0	0,1

Beregnete værdier for ammoniakdeposition til naturarealer

Kategori 1

Natur i internationalt beskyttede naturområder er behandlet i afsnittet vedr. Natura 2000.

Kategori 2

Efter en gennemgang af luftfotos er det registreret, at nærmeste § 7 kategori 2 arealer, beskyttede overdrev > 2,5 ha, findes 9,2 km fra ejendommen (naturpunkt F). Beregninger viser en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år. På baggrund af gennemgang af luftfotos afvises det, at der findes kategori 2 natur nærmere Tandsryd 4 end de nævnte.

Kategori 3

Inden for nærområde Tandsryd 4 er der registreret flere naturtyper tilhørende kategori 3, hhv. ammoniakfølsom skov og moser.

Ammoniakfølsom skov

Naturpunkt nr. 556 og D

Nærmest beliggende potentiel ammoniakfølsom skov ligger hhv. 200 og 300 meter fra anlægget (naturpunkt D og 556). Den beregnede merdeposition til naturpunkt D er på 0,9 kg N/ha/år, og for naturpunkt 556 på 0,6 kg N/ha/år.

Beskyttede moser

Nærmeste kategori 3 mose ligger hhv. 320, 600 og 740 meter fra anlægget (naturpunkt 557 og B og A). Den beregnede merdeposition er hhv. 0,5, 0,1 og 0,1 kg N/ha/år.

Beskyttede enge og søer

Nærmeste eng ligger 1,2 km fra anlægget. Den nærmeste sø ligger 300 meter fra anlægget (naturpunkt C). Der er beregnet en merdeposition på hhv. 0,7 kg N/ha/år til søen.

Miljømyndighedens vurdering

Kategori 2 natur

Sønderborg Kommune har foretaget beregninger til det nærmeste kategori 2 arealer, der viser en merdepositionen på 0,0 kg N/år. Sønderborg Kommune vurderer, at overdrevsarealet ikke vil blive påvirket af deposition af ammoniak fra anlægget.

Kategori 3 natur

Ammoniakfølsom skov

Det nærmeste kategori 3 naturareal er skov (naturpunkt nr. 556 og D).

Da beregningerne viser en merdeposition til de potentielle ammoniakfølsomme skovarealer på under 1 kg N/ha/år (hhv. 0,6 og 0,9 kg N/ha/år) er der ikke taget konkret stilling til, om skovarealerne er ammoniakfølsomme.

Beskyttede moser

Nærmeste kategori 3 moser har en merdeposition på hhv. 0,5, 0,1 og 0,1 kg N/ha/år. Ud fra de lave depositionsregninger til de nærmest beliggende søer, har kommunen vurderet at det ikke er relevant at foretaget beregninger til moser eller overdrev længere væk.

Beskyttede enge og søer

Nærmeste eng ligger 1,2 km fra anlægget. Ud fra afstanden sammenholdt med værdien af beregninger for andre naturtyper tættere på anlægget, vurderes det ikke at være relevant at foretage beregninger hertil.

Den nærmeste sø vurderes at være næringsberiget. Sønderborg Kommune vurderer, at en merdeposition på op til 0,7 kg N/ha/år ikke vil medføre en ændring af søernes tilstand.

Der ligger beskyttede søer længere fra anlægget (hhv. 850 og 950 m), der er ikke foretaget beregninger til søerne, pga. den relative lave merdeposition til nærmeste sø.

Natura 2000 (kategori 1 natur)

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder, se bilag 6. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske – skov Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger et sted mellem 16 – 21 kg N/år/ha. For mange naturtyper overskrider depositionen således naturtypernes øvre tålegrænse.

Det fremgår af DMU- Rapporten "Kriterier for gunstig bevaringsstatus", at tålegrænsen for skovnaturtyperne ikke må overskrides (DMU 2003).

Der er foretaget en omfattende vurdering påvirkning fra husdyrbrug nær Natura 2000 habitatområder i Sønderborg Kommune ved hjælp af særlige beregninger fra DMU (DMU rapport nr.774, 2010).

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område til det ansøgte projekt på Tandsryd 4 er Augustenborg Skov (N105) ca. 9,2 km sydøst for anlægget.

DMU-rapporten indeholder beregninger på kvælstofbelastning til lokaliteter indenfor Natura 2000 området der ligger nærmest Tandsryd 4. Beregningen viser en totaldeposition på 26 kg N/ha/år.

Naturtyperne i Natura 2000 området er omfattet af § 7 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen som kategori 1 natur. Efter lovgivningen er den maksimalt tilladte totaldeposition 0,2 kg N/ha/år.

Udpegningsgrundlaget og truslerne for gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter fremgår af nedenstående tabel 23. Data er hentet fra Natura 2000 planerne (2016) og basisanalyser (2014).

Tabel 23. Oversigt over udpegningsgrundlaget og truslerne for gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter

Habitatnaturtype/-art	Trussel
Næringsrig sø	Tilgroning
Bøg på muld	Næringsstofbelastning
Ege-blandskov	Næringsstofbelastning

Elle- og askeskov	Næringsstofbelastning, uhensigtsmæssig hydrologi
-------------------	--

Natura 2000 område 105, Augustenborg Skov

Miljømyndighedens vurdering

Naturtyperne på udpegningsgrundlaget til N105 har tålegrænser i intervallet 10 – 20 kg N/ha/år. Tålegrænserne for samtlige naturtyper i N105 er overskredet. DMU beregninger viser, at de lokale kilder kan udgøre op mod 4 – 6 kg N/ha/år. Ved at fjerne bidrag fra lokale kilder nærmer depositionen sig tålegrænseintervallernes øvre grænseværdi. Der er således ikke tvivl om at lokale kilder er et vigtigt indsatsområde ved opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Den beregnede påvirkning med kvælstof fra Tandsryd 4 af de enkelte naturtyper i N105 viser, at der teoretisk set ikke sker nogen belastning af Natura 2000 området. Depositionen aftager endvidere hurtigt ind i habitatområdet pga. skovens ruhed og den deraf afledte øgede depositionshastighed samt øget opblanding i luften som funktion af afstanden fra kilden. Således er det ikke muligt at påvise nogen negativ effekt på naturtypernes integritet som følge af det ansøgte projekt på Tandsryd 4.

Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at projektet ved Tandsryd 4 ikke udgør en trussel mod opnåelse af gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Bilag IV-arter

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 x 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår det, at følgende arter er registreret i nærområdet til Tandsryd 4:

Sydflagermus	Eptesicus serotinus
Stor Vandsalamander	Triturus cristatus
Spidssnudet frø	Rana arvalis
Løvfrø	Hyla arborea
Markfirben	Lacerta agilis

Sønderborg kommune har få konkrete oplysninger om forekomst af særligt beskyttede arter. I skoven ved naturpunkt B (mose) er der registreret dværgflagermus og frynseflagermus.

Miljømyndighedens vurdering

Flagermus-arterne anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder.

Sønderborg Kommune konkrete oplysninger om forekomster i området. Arterne dværgflagermus og frynseflagermus er registreret i skoven ved naturpunkt B (moseareal). Ud fra den beregnede merdeposition til moseområde (0,1 kg N/ha/år) vurderes det, at raste/levested for de registrerede arter ikke påvirkes negativt af projektet.

Sønderborg Kommune vurderer der i området derudover kan være gamle træer eller eksisterende bygninger med mulige dagskjul eller fødesøgningsmuligheder for flagermus over det åbne land.

Sønderborg kommune vurderer at nærliggende sø kan være egnet levesteder for padder heriblandt

arter beskyttet under habitatdirektivet.

Rødlistede dyr og planter

"Rødliste 2007" er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen har ikke kendskab til forekomst af rødlistede dyr og planter i området.

Økologiske forbindelseslinjer – korridorer

De tilbageværende landskabselementer så som levende hegn, beskyttede sten- og jorddiger, småskove, mindre moser og vandhuller danner vigtige spredningsveje og levesteder for områdets dyre og planteliv.

Miljømyndighedens vurdering

I området omkring Tandsryd 4 er der ledelinjer for dyr og planter i form af vandløb, søer, skov, diger og levende hegn. Sønderborg Kommune vurderer at det ansøgte projekt ved Tandsryd 4 ikke ændrer spredningskorridorens funktion, da det ikke umiddelbart giver anledning til, at der fjernes vigtige ledelinjer i landskabet.

6.2 Lugt

Produktionen kan medføre lugtpåvirkning af ejendommens nærmeste omgivelser, som er beboelses- og andre landbrugsejendomme.

Lugtgeneberegningerne viser, at alle geneafstandskrav for lugt er overholdt, og udvidelsen af produktionen forventes således ikke at give anledning til mærkbare gener for ejendomme i landzone.

Miljøstyrelsens ansøgningssystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, se tabel 24 nedenfor. I tabellen fremgår den aktuelle afstand (ukorrigerede geneafstand) fra ejendommens lugtcentrum til nærmeste nabo uden landbrugspligt, samlet bebyggelse og byzone samt geneafstanden til samme områder. Ukorrigeret geneafstand er geneafstanden, hvor alle staldanlæg er medtaget ved beregningerne, uanset om de senere bliver screenet bort som følge af afstand eller korrigeret vindretning.

Afstandskrav mht. lugtgener skal måles til staldanlæggets lugtmæssige centrum. Afstanden herfra er ca. 161 m til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt (Tandsryd 1), mens den beregnede geneafstand (den afstand, der minimum skal være for at produktionen kan godkendes) for den ansøgte produktion er beregnet til ca. 151 m til nabobeboelse. Geneafstandskrav for lugt til enkeltbolig er dermed overholdt, se tabel 24.

Table 24. Oversigt over lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
+ Tandsholm 5	0	NY	151,20	141,01	151,20	141,01	266,63	Nej	Ja
+ Mommarkvej 359	0	NY	260,28	254,19	208,22	203,35	536,48	Ja	Ja
+ Tandsryd 1	0	NY	151,20	141,01	151,20	141,01	160,90	Nej	Ja
+ Tandsellevej 1	0	NY	545,26	532,04	545,26	532,04	977,07	Ja	Ja
+ Østkystvejen 92	0	NY	545,26	532,04	545,26	532,04	870,11	Ja	Ja
+ Tandslet Ejerlav, Tandslet	0	NY	716,60	699,50	716,60	699,50	938,20	Ja	Ja

Nærmeste samlede bebyggelse tager udgangspunkt i beboelsen på Østkystvejen 92. Afstanden fra anlægget til denne bolig er ca. 870 m. Den korrigerede geneafstand er beregnet til ca. 545 m. Lugtgenekravet er dermed overholdt.

Nærmeste byzone er ved Tandslet, der er beliggende ca. 938 m fra anlægget. Geneafstanden er ca. 716 m. Lugtgenekravet er her ligeledes overholdt.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning.

Nærmeste ejendom med husdyrproduktion på mere end 75 DE ligger ca. 320 m mod vest (Pilene 16).

På ejendommen anvendes hyppig udslusning af gylle som virkemiddel mod lugt i stalde med drænet gulv og spalter. Hyppig udslusning blev d. 6. februar 2015 optaget på Miljøstyrelsens Teknologi-liste med en effekt på lugt på 20 %. Det vil sige, at man ved hyppig udslusning – min. én gang ugentligt imod normalt fx hver 6. uge, kan reducere udledningen af lugt fra stalden med 20 %. Dette virkemiddel er anvendt i denne ansøgning for at reducere lugten og derved gøre det muligt at have flere dyr på stald med den samme lugtemission.

I stalde med delvist spaltegulv bliver gyllen udsluset ca. hver 14. dag.

Miljømyndighedens vurdering

Lugtemission forekommer fra staldanlægget og fra gødningshåndtering. Staldanlægget forventes ikke at give anledning til lugtgener ud over, hvad der er normalt for denne type husdyrproduktion.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer hhv. byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig i landzone er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra stalden ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Landzonen betragtes normalt som landbrugets arbejdsområde, hvilket betyder, at beboerne i landzonen skal tåle en del lugtgener, men hvor lugtgenerne anses for at være under tålegrænsen for boliger på landet.

Sønderborg Kommune vurderer, at lugt fra stalden ikke vil give væsentlige gener for naboerne. Det vurderes, at det er sikret, at risikoen for væsentlige lugtgener for de omkringboende er begrænset og ikke ud over, hvad der kan forventes af en husdyrproduktion af den i projektet angivne størrelse.

Der er i ansøgningen brugt hyppig udslusning af gylle som virkemiddel til reduktion af lugt, i stalde med drænet gulv og spalter. Det afgørende for anvendelsen af konceptet omkring hyppig udslusning er, at gyllen i kanalerne bliver udsluset ugentligt, idet testresultaterne ikke påviser en statistisk sikker effekt en uge efter sidste udslusning. Der stilles således vilkår til anvendelsen af hyppig udslusning af gylle og til dokumentation herfor.

6.3 Fluer og skadedyr

Fluegener:

Der holdes rent og ryddeligt omkring ejendommen, så der ikke opstår væsentlige fluegener. Fluer bekæmpes ved indsættelse af rovfluer.

Rottebekæmpelse:

Ejendommen er tilmeldt den kommunale rottebekæmpelse. I øvrigt holdes ejendommen ryddelig, og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen ikke medfører risiko for tilhold af skadedyr og forekomst af fluer.

Der skal overalt på ejendommen føres en effektiv fluebekæmpelse samt forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

Opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

6.4 Transport

Til- og frakørsel til ejendommen sker via Tandsryd. Der er to indkørsler, en til gårdspladsen som benyttes af alle mindre køretøjer, privat og erhvervsmæssigt (dyrlæge, konsulenter osv.) og en arbejdsvej, som fører bag om bygningerne, som bruges ved levering af foder, ved flytning af dyr, afhentning af slagtesvin, flytning af gylle, osv. Transporterne sker primært i dagtimerne, mellem kl. 8 og 16. Der vil, i forbindelse med høst, også foregå transporter i aften- og nattetimerne. Det forventes, at virksomheden kan overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Tabel 25 viser det skønnede antal transporter i nu- og ansøgt drift. Det skal bemærkes, at antallet ikke er bindende.

Tabel 25. Oversigt over skønnede antal transporter til og fra Tandsryd 4 ad offentlig vej.

Art	Antal transporter før udvidelse	Antal transporter efter udvidelse
Foder	12	15
Fyringsolie / brændstof	3	3
Flytning af smågrise	100	120
Flytning af søer / polte	52	52
Afhentning af slagtesvin	52	52
Afhentning af døde dyr	100	100
Diverse sækkevarer mv.	12	12
Gyllekørsel (25 tons gyllevogn)	175	234
Afhentning af affald	26	26
Maksimalt i alt	532	614

Udover de angivne transporter er der til- og frakørsel af personbiler (privatkørsel, ansat, dyrlæge, konsulenter, kontrollanter mv.).

Der vil blive 15,4 % flere transporter efter udvidelsen. Det skyldes blandt andet lidt flere kørsler med gylle, og lidt flere transporter i forbindelse med flytning af smågrise.

Da ejendommen ligger godt placeret i forhold til udbringningsarealet, foregår en del af transporten med gylle direkte fra lager til mark, uden at skulle køre på offentlig vej.

Hvorvidt f.eks. fodertransport og dyretransporter passerer tæt bebyggede områder, afhænger af den rute som hhv. foderfirma / chauffør vælger. Dette ligger udenfor ansøgers indflydelse.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøgodkendelsen meddeles i medfør af Husdyrbrugsloven. Der kan derfor kun stilles vilkår til, hvilke udkørselsveje på ejendommen, der må benyttes og hvornår. Færdselsloven regulerer kørsel på offentlige veje.

Da ind-/udkørsel til anlægget vurderes til at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og i forhold til trafik hensyn, og da intern trafik på ejendommen vurderes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne, stilles ingen vilkår til kørselsveje.

Sønderborg Kommune vurderer, at de anførte transporter til og fra ejendommen er på et niveau, der kan forventes af denne type husdyrproduktion. Ændringen af produktionen medfører en lille stigning på ca. 15,4 % i antallet af transporter.

Sønderborg Kommune gør i øvrigt også opmærksom på afgørelse J. nr. MKN-130-00045 af 28. september 2010 fra Miljøklagenævnet. Det fremgår af denne afgørelse, at: "Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug".

6.5 Støj og vibrationer

Der vil forekomme støj i forbindelse med håndtering af foder samt afhentning og levering af grise.

Ventilation af staldanlægget kan være en kilde til støj, hovedsageligt i sommerperioden, hvor ventilationsbehovet er størst. Ventilationen er frekvensstyret og tilkoblet en automatisk styreenhed, der sikrer mod overventilation af stalden.

Ud over ventilationen er det begrænset, hvor meget støj, der vil være fra produktionen, og hovedparten vil være i forbindelse med holdskifte. Der vil således kunne forekomme støj ved modtagelse eller afhentning af dyr fra ejendommen og ved rengøring af staldene.

Umiddelbart forventes det, at der ikke vil kunne høres øget støj fra staldanlægget ved naboerne efter udvidelsen.

Angivelse og placering af støjkilder, der kan give væsentlige støjgener for omgivelserne er angivet i tabel 26.

Tabel 26. Oversigt over støjkilder og deres placering

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På stalddagene	Døgnet rundt
Blandekar	I lade og stald	12 timer per dag
Kompressor til vådfodringsanlæg	I foderlade	Mellem kl. 07-22
Lastbiler	På transportveje (se bilag 7)	Hovedsageligt i dagtimerne

Miljømyndighedens vurdering

Som tidligere nævnt ligger ejendommen i det åbne land, som er udlagt til landbrugsområde. Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjmålinger eller –beregninger.

Sønderborg Kommune vurderer, at da anlægget ligger i landzone må naboer påregne støjgener i mindre grad fra landbrugsproduktionen. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er behov for at sætte specifikke støjvilkår til husdyrbruget.

Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

6.6 Støv fra anlæg og maskiner

Foderhåndtering vil ikke være forbundet med væsentlige støvgener, idet foderopbevaring og udfodring sker via et lukket system.

Der kan forekomme støvgener i tørre perioder ved kørsel på grusvej. Kørsel på vejen er især koncentreret i de perioder, hvor der er holdskifte.

Miljømyndighedens vurdering

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

6.7 Lys

Lyset i staldene vil være tændt efter hver fodring og i forbindelse med afhentning af slagtesvin vil lyset i gangene også være tændt tidligt om morgenen.

Der er opsat lys langs maskinladen.

I forbindelse med høst, kører maskinerne med lys når det er mørkt.

Pga. placeringen af anlægget og afstanden til naboer vil lyset på ingen måde virke generende for naboer.

Miljømyndighedens vurdering

Anlæggets placering vurderes til at yde en tilstrækkelig afskærmning imod lysgener for omboende. Sønderborg Kommune vurderer derfor at der ikke er grund til at stille yderlige vilkår.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Foder, se afsnit 3.5
- Staldindretning, se afsnit 3.3
- Forbrug af vand og energi, se afsnit 3.6
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning - se afsnit 4.3
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management

Produktionen på Tandsryd 4 er integreret med produktionerne på ansøgers andre ejendomme, idet nogle af dyrene flyttes hertil ved ca. 7,3 kg, og nogle af dyrene først ved ca. 31 kg, for at udnytte staldanlægget bedst muligt. Derudover anvendes anlægget som poltestald og karantænestald for so-anlægget på Tandsryd 8, idet der bliver plads til ca. 500 polte i stald 3, og ca. 20 årssøer i farestald, til når der er behov for at adskille nogle søer fra den øvrige besætning for at undgå smittespredning. BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af markgødningsplaner, som også bruges til planlægning af kommende sæsons gødningsanvendelse.

Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet. Energiforbruget kan følges løbende på internettet.

Foderforbrug registreres løbende.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold, men der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.

Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer. Der er pt. 2 ansatte beskæftiget på bedriften. Det sikres, at ansatte har de nødvendige kvalifikationer, og at de oplæres og uddannes til at kunne passe anlægget ifølge de faste rutiner. Alle ansatte instrueres desuden i alarmeringsinstrukser og igangsættelse af nødberedskab i tilfælde af strømsvigt, brand, gylleudslip eller andet.

Der er indgået en sundhedsrådgivningsaftale med dyrlæge der kommer mindst en gang om måneden.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 211 af 28. februar 2017), at Kommunalbestyrelsen skal anvende BAT-standardvilkårene og lægge relevante BAT-konklusioner til grund i forbindelse med godkendelse og revurdering af IE-husdyrbrug, når de relevante BAT-konklusioner er vedtaget. Dog således at Miljøstyrelsen fastsætter regler om anvendelsen af konklusionerne i bekendtgørelsen, når en relevant BAT-konklusion er offentliggjort i EU-Tidende. Indtil dette er sket, skal kommunalbestyrelsen anvende Miljøstyrelsens BAT-standardvilkår og lægge konklusionerne om den bedste tilgængelige teknik i eksisterende BAT-referencedokumenter til grund ved godkendelse og revurdering af IE-husdyrbrug.

BAT-konklusion for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin blev publiceret i EU-tidende den 21. februar 2017. Miljøstyrelsen har umiddelbart vurderet, at kravene i BAT-konklusionerne i meget vid udstrækning er indeholdt i den gældende regulering i Danmark.

Miljøstyrelsen har iværksat en nærmere analyse af BAT-konklusionerne, der forventes tilendebragt, således at BAT-konklusionerne i videst muligt omfang vil indgå i den kommende ændring af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, der udmønter den nye husdyrregulering pr. 1. august 2017. Der er tale om gennemgang af meget omfattende baggrundsmateriale (de såkaldte BREF-dokumenter), så det er muligt, at implementeringen af konklusionerne ikke kan lægges endeligt fast på dette tidspunkt. I givet fald vil udmøntningen blive lagt endeligt fast ved en senere ændring af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Med baggrund i ovenstående udmeldinger fra Miljøstyrelsen er hidtil gældende BAT-referencedokumenter lagt til grund ved denne miljøgodkendelse. Der fastsættes dog vilkår om, at husdyrbruget skal have et miljøledelsessystem.

Management

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand- og elforbrug. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

Endvidere er der stillet vilkår til at der skal forefindes en beredskabsplan, som skal opdateres minimum hvert 2. år. Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

Staldindretning

Udvidelsen af produktionen sker i eksisterende stalde. De eksisterende stalde er indrettet med drænet gulv og spalter.

Foder

Der anvendes optimerede foderblandinger og fasefodring.

Sønderborg Kommune vurderer, at teknologierne for denne svineproduktion svarer til det teknologiniveau, der er beskrevet i "EU-kommissionens reference-dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ". Sønderborg Kommune vurderer derfor, at disse tiltag er tilstrækkelige til at de vejledende emissionsgrænseniveauer er overholdt og at ejendommen lever op til BAT.

Forbrug af vand og energi

Der er installeret bl.a. timer på lyset og ventilationsanlægget vil blive rengjort med jævne mellemrum og vedligeholdes.

Der er drikkeventiler over fodertrugene for at opfange drikkevandsspild. Der bruges desuden iblødsætning og højtryksrensere ved vask af stalde.

Opbevaring/behandling af husdyrgødning

Husdyrgødningen opbevares i gyllebeholdere, som bl.a. kontrolleres jævnligt og som kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Opbevaring i gyllebeholdere vurderes til at være BAT.

Miljømyndighedens samlede vurdering

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi. Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

8 Husdyrbrugets ophør

Ved husdyrbrugets ophør vil stalde, anlæg for opbevaring af foder, husdyrgødning og lignende blive tømt og rengjort.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

Der stilles vilkår om tiltag, der skal iværksættes i forbindelse med ophør.

Det vurderes således, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til eventuel forureningsfare ved ophør af husdyrbruget.

9 Egenkontrol og dokumentation

Der føres driftsjournal over antal og vægt af indsatte dyr, dyr bortskaffet til destruktion samt antal og vægt af dyr sendt til slagteri.

Der føres logbog over flydelag på gyllebeholderen. I løbet af ugen holdes anlægge, herunder blanderkar og vådfodringsanlæg, under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal.

Herudover er der en række andre faste procedurer:

- Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.
- Foderforbrug registreres løbende.
- Der føres journal over kontrol og rengøring af ventilationsanlæg.
- Der føres affaldsregister over afleveret affald.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen vurderer, at den ovennævnte egenkontrol i kombination med de tilhørende dokumentationskrav og vilkår som udgangspunkt vil være tilstrækkelige til at føre tilsyn med ejendommens drift og miljøgodkendelsens overholdelse.

10 Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Nabo- og partshøring

Et resume og et link til udkastet til miljøgodkendelse blev den 20. november 2017 udsendt til høring hos naboer inden for konsekvensområdet for lugt (745 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent. Et resume og et link til udkast af denne godkendelse er sendt i partshøring hos:

- Jens Jørn Elholm Bonde
- Konsulent Britt Bjerre Paulsen

Ejere og lejere af følgende adresser:

- Asserballe St 7, 6440 Augustenborg
- Mommarkvej 359, 6470 Sydals
- Pilene 14, 6470 Sydals
- Pilene 16, 6470 Sydals
- Ringgade 153, 1. th, 6470 Sydals
- Tandsellevej 25, 6470 Sydals
- Tandsholm 4, 6470 Sydals
- Tandsholm 5, 6470 Sydals
- Tandsholm 8, 6470 Sydals
- Tandsryd 1, 6470 Sydals
- Tandsryd 2, 6470 Sydals
- Tandsryd 4, 6470 Sydals
- Tandsryd 6, 6470 Sydals
- Tandsryd 10, 6470 Sydals
- Tandsryd 12A, 6470 Sydals
- Østkystvejen 100, 6470 Sydals
- Østkystvejen 102, st tv, 6470 Sydals
- Østkystvejen 105, 6470 Sydals
- Østkystvejen 107, 6470 Sydals

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 02. januar 2018. Nabohøringen/partshøringen gav et høringssvar med ingen kommentarer.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 03. januar 2018 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lov nr. 1572 af 20. december 2006).

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og fødevareklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 84 – 87.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til [Miljø- og fødevareklagenævnet]. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr som fremgår af www.nmkn.dk og www.naevneneshus.dk. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelsen om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb fredag den **31. januar 2018**.

Civilt søgsmål

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

11 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 4.200 smågrise (7 – 31 kg), 10.036 slagtesvin (31 – 107 kg), 500 polte (107-130 kg) og 20 søer i farestald, svarende til 285,11 dyreenheder (DE) i eksisterende stalde, på ejendommen Tandsryd 4, 6470 Sydals.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af etableringen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrgodkendelseslovens § 42.

12 Generelt

Meddelelse om miljøgodkendelse i henhold til Husdyrbruglovens § 12, stk. 2 for Tandsryd 4, 6470 Sydals, annonceres på Sønderborg Kommunes hjemmeside den 03. januar 2018.

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra afgørelsen er offentligt, påklages til Miljø- og fødevarerklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx bygge-loven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker jf. § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Ann-Kathrin Tessin
Erhverv og Affald
Sønderborg Kommune

13 Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lov nr. 1572 af 20/12/06 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Bekendtgørelse nr. 211 af 28/02/2017 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

Lov nr. 358 af 6/06/1991 om miljøbeskyttelse

Lov nr. 9 af 3/01/1992 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 865 af 23/06/2017 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bekendtgørelse nr. 844 af 23/06/2017 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 om affald

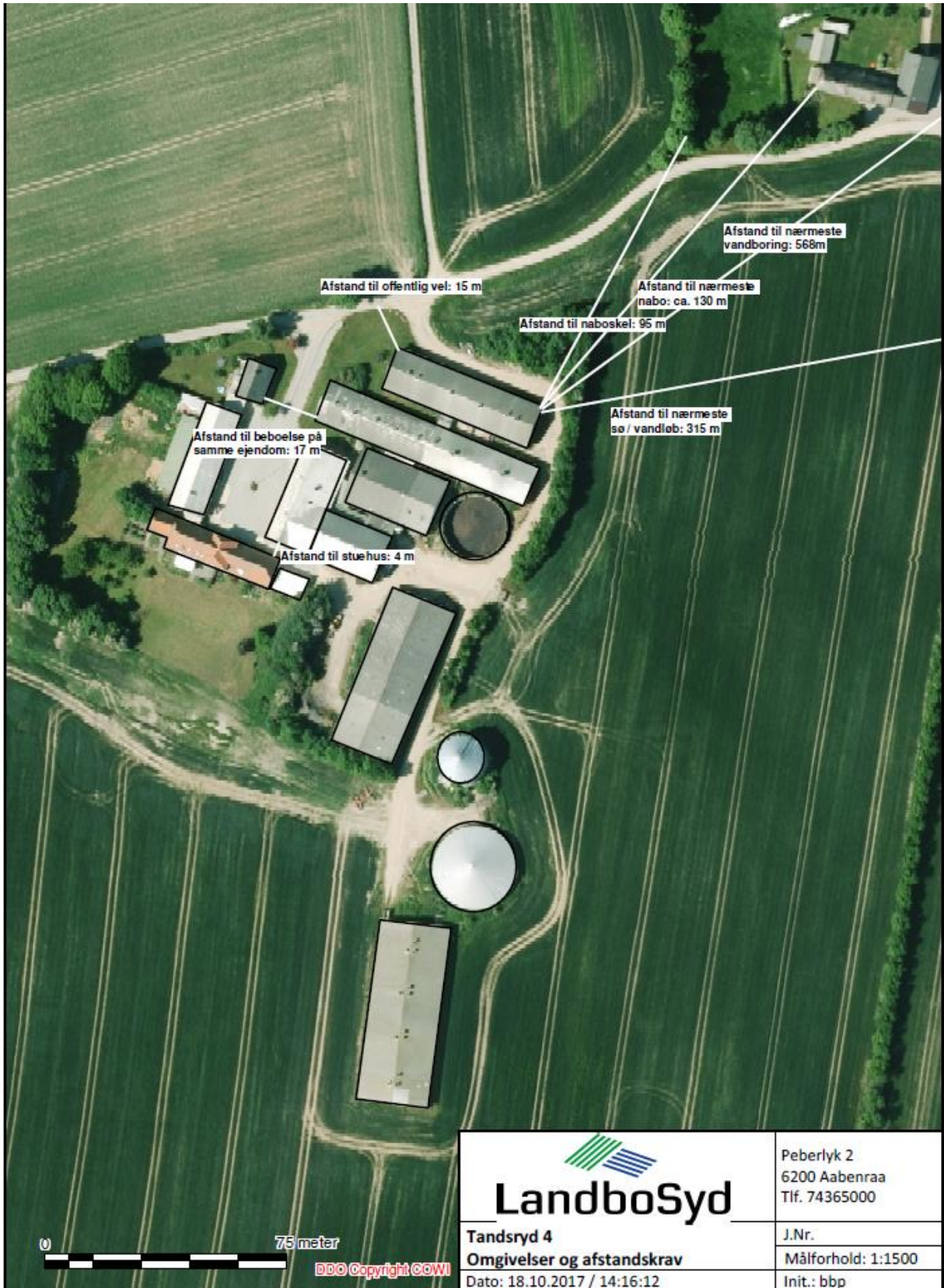
Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

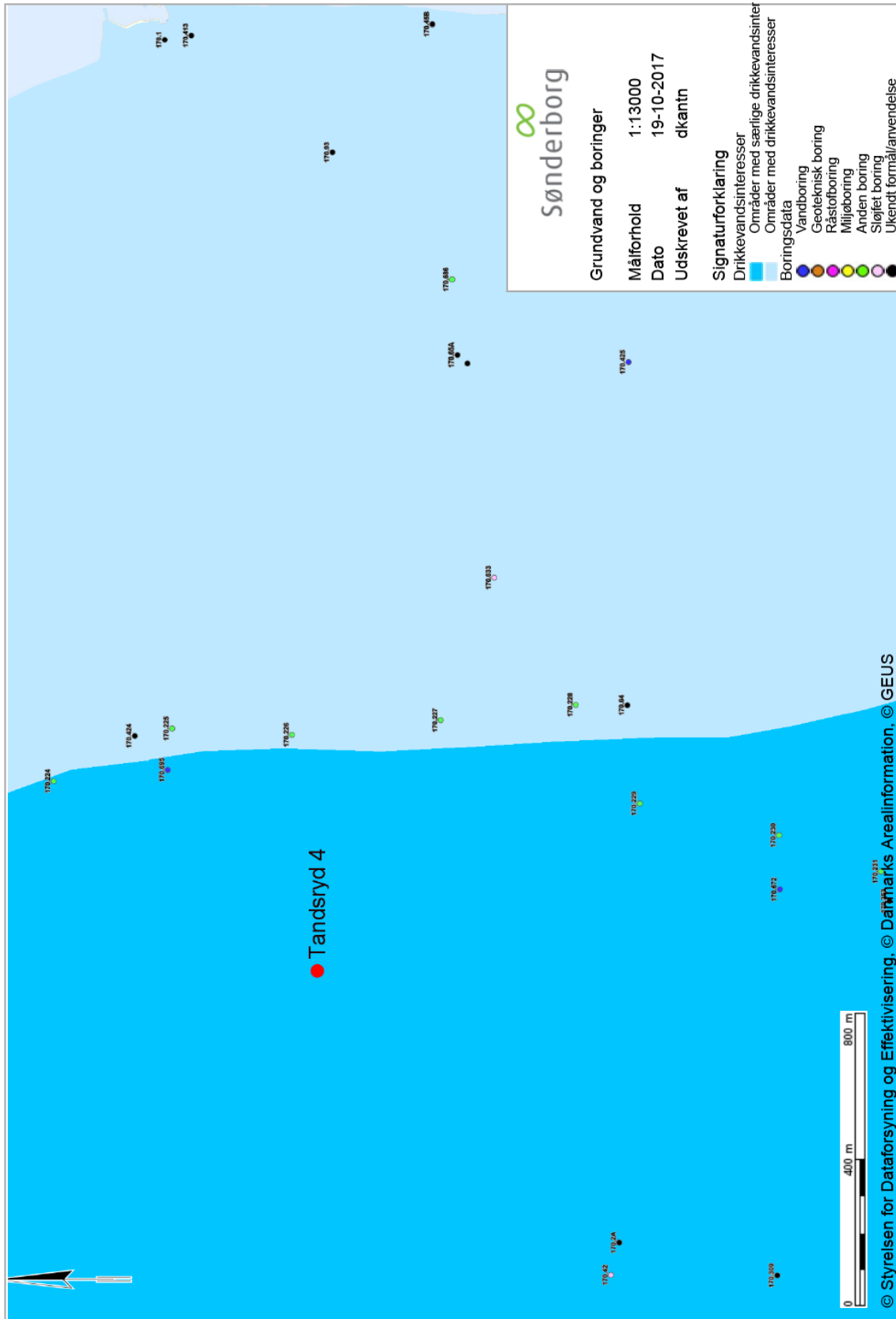
Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2013-2025

14 Bilag

Bilag 1

Bilag 2

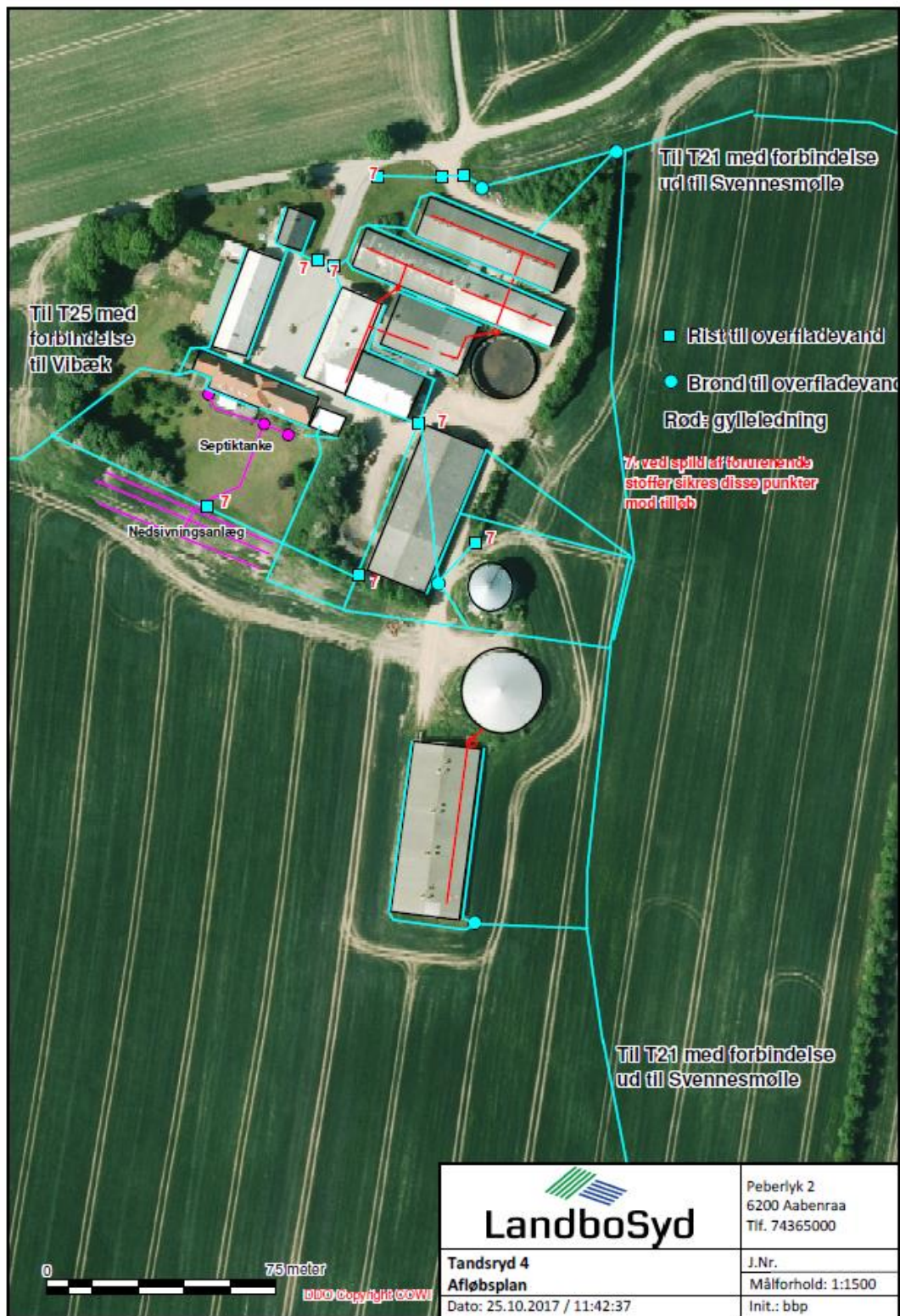

Bilag 3

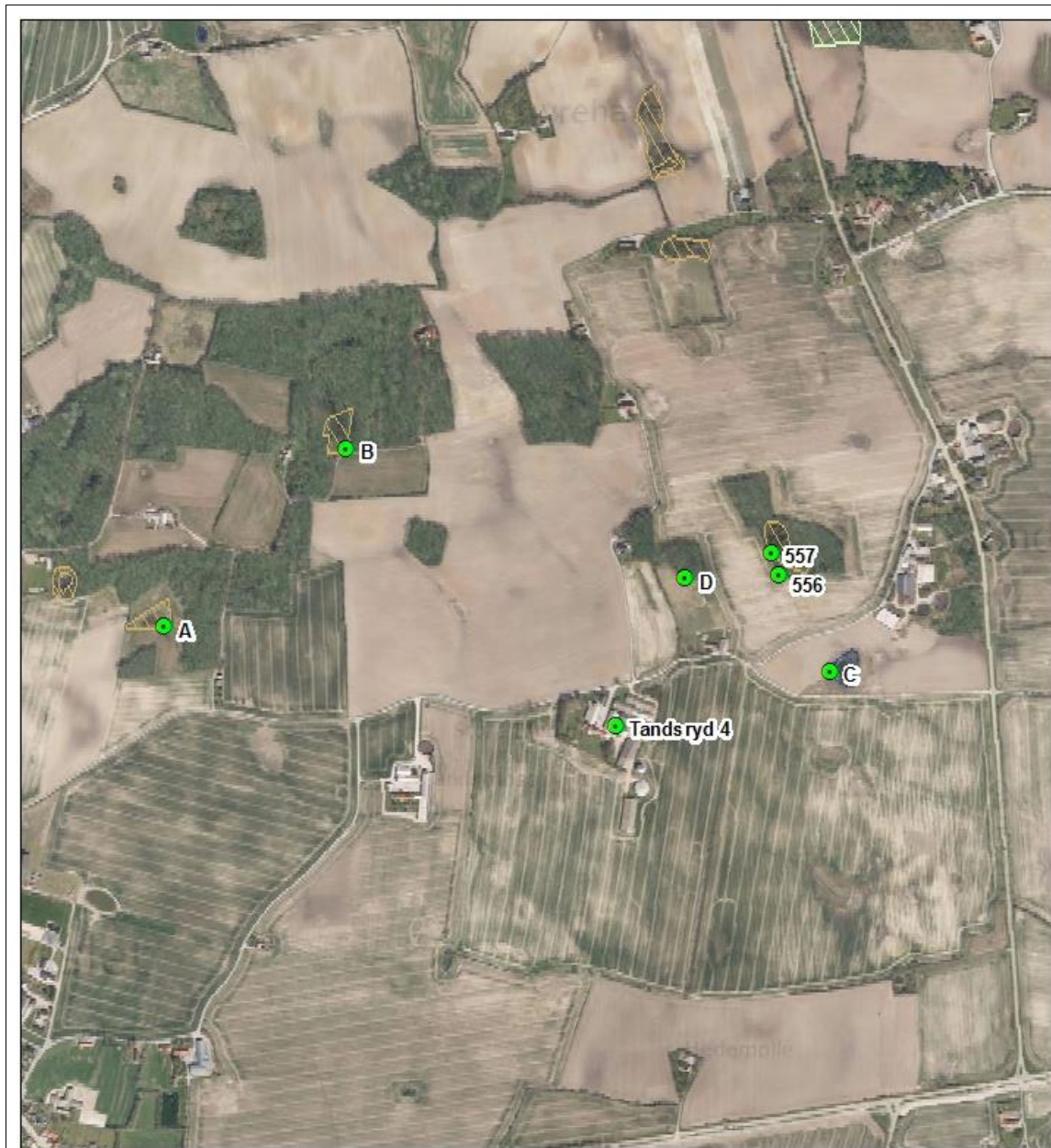

 LandboSyd	Peberlyk 2 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforhold: 1:1250 Init.: bbp
Tandsyd 4 Situationsplan Dato: 02.06.2017 / 10:52:35	

Bilag 4

Bilag 5

Kortbilag. Luffoto 2016

Naturpunkter

Sagsbehandler: Lene Damgaard
Oktober 2017.

0 125 250 500 Meters

Signaturforklaring

Beskyttede naturtyper

 Eng

 Mose

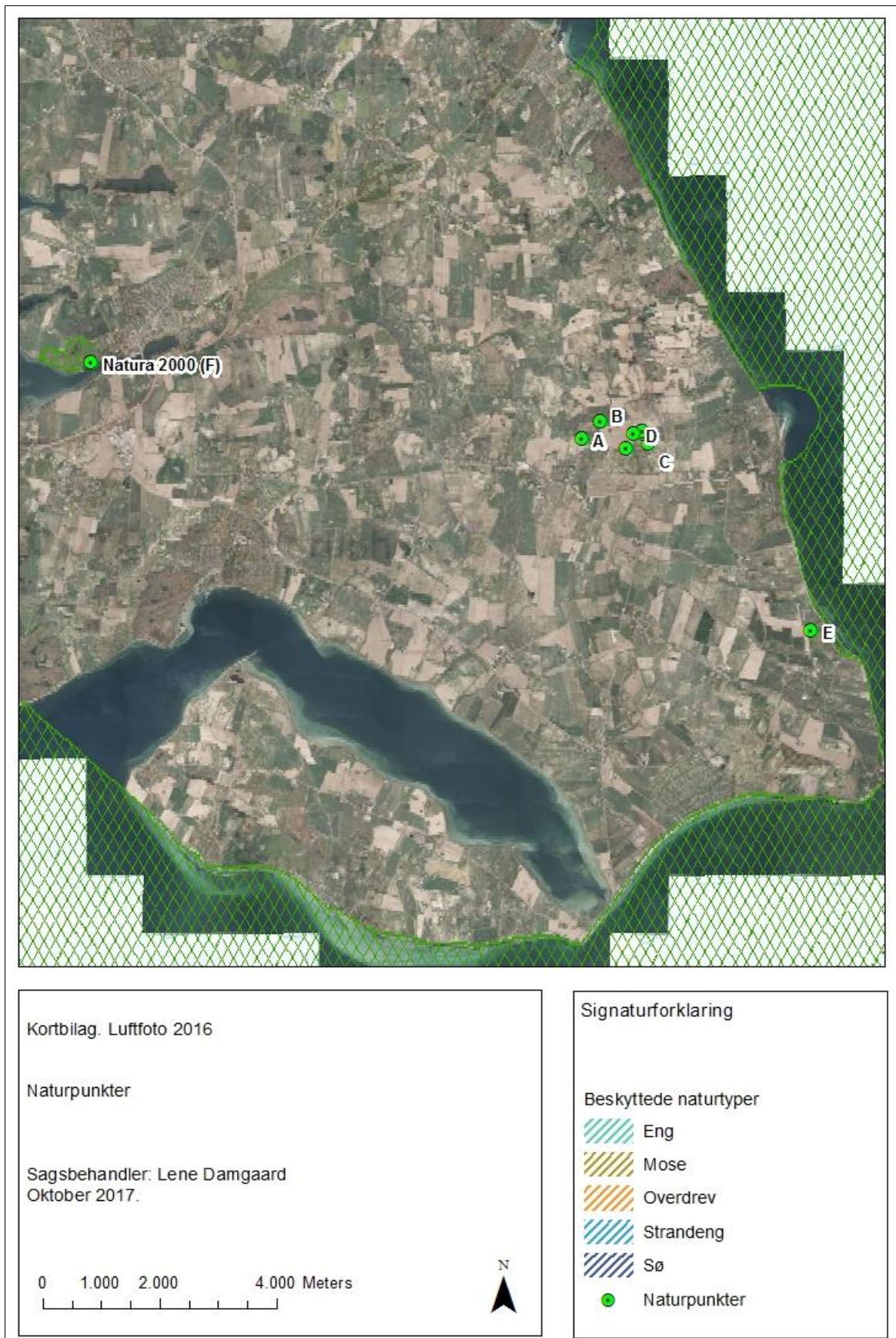
 Overdrev

 Strandeng

 Sø

 Naturpunkter

Bilag 6

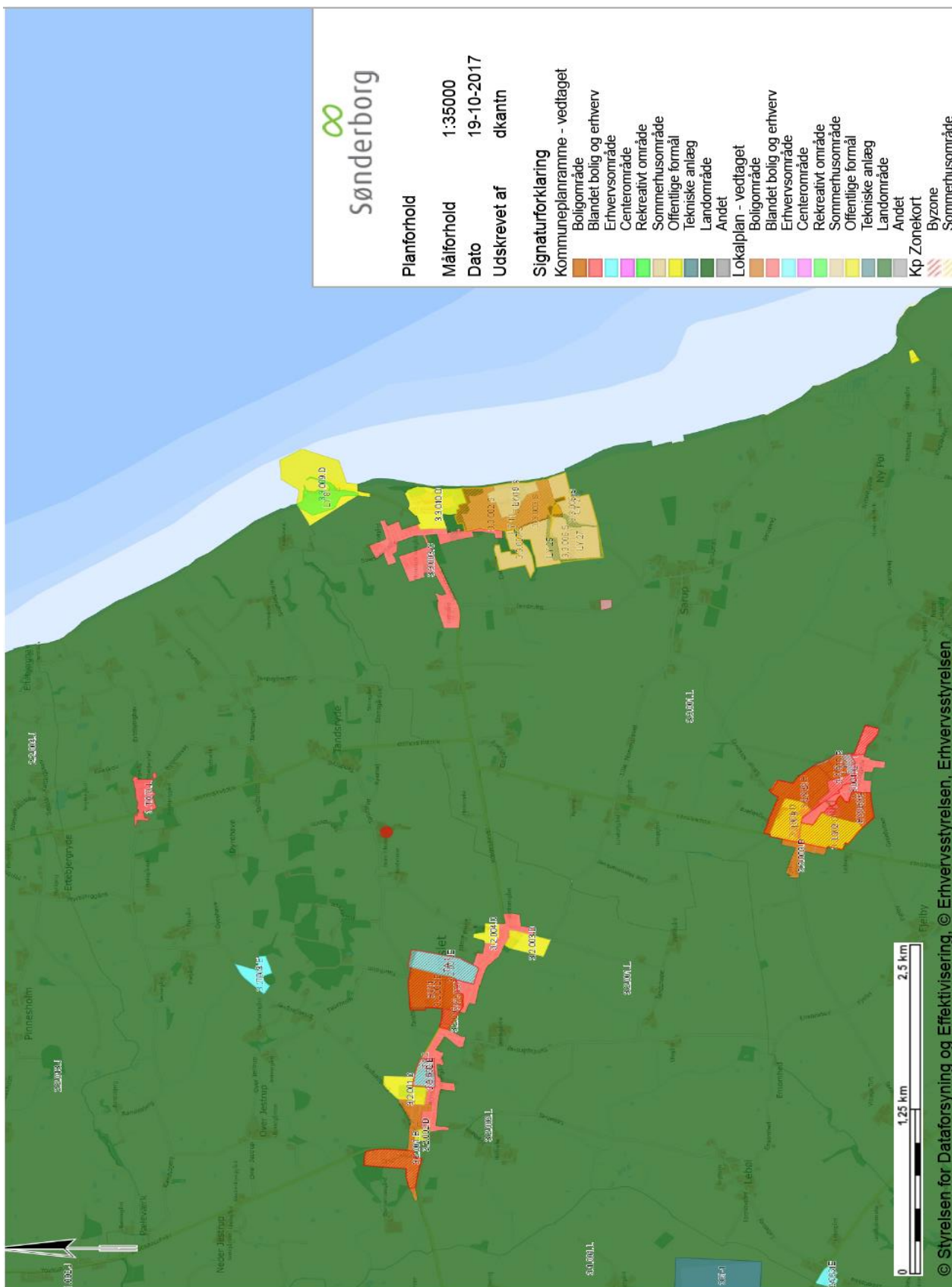

Bilag 7

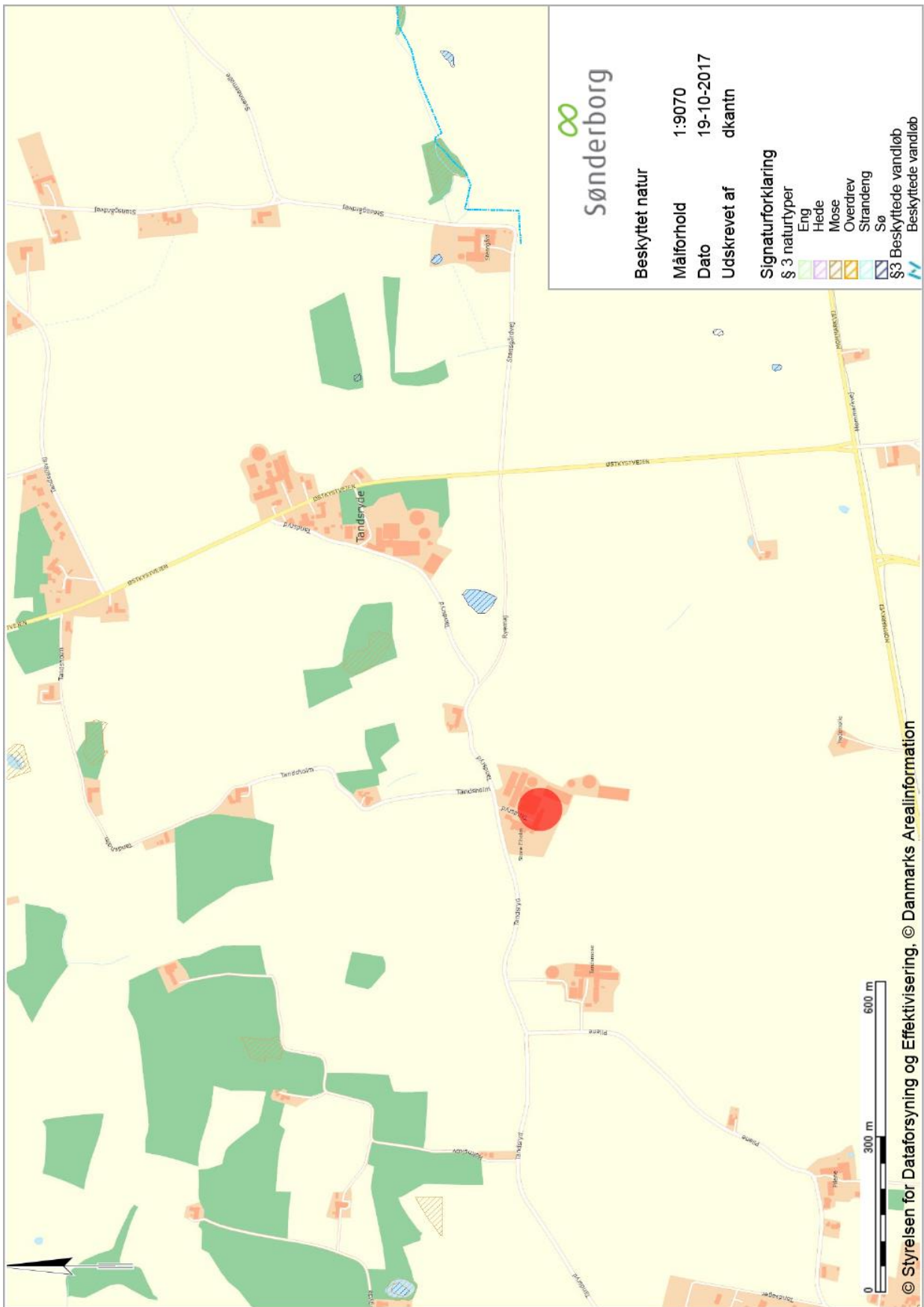

 LandboSyd	Peberlyk 2 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforhold: 1:1250 Init.: bbp
Tandsryd 4 Teknik og intern transport Dato: 02.06.2017 / 10:35:00	

Bilag 8

Bilag 9

Beredskabsplan

for

Store Elholm

Tandsryd 4

Indholdsfortegnelse:

TELEFONNUMRE	80
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS	81
OVERLØB AF GYLLE	82
KEMIKALIE OG OLIESPILD	83
STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE	84
STRØMSVIGT	85
TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER	86
BILAG: AFLØBSPLAN	87
BILAG A: EL, VAND, BRANDUDSTYR OG FLUGTVEJE	88
BILAG B: KORT OVER UDLØBSPUNKTER FRA DRÆN TIL VANDLØB	89

Udarbejdet af gårdejer Jens Jørn Elholm Bonde, Tandsryd 4 og miljørådgiver Britt Bjerre Paulsen, LandboSyd

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes i [blå mappe](#) på kontoret/ i stuehus.

Kopi af beredskabsplanen findes i [blå mappe](#) i forrum til stalden med indgang fra gårdsplads nr. 6 på kort.

Kort materiale.

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager (f.eks. bekæmpelsesmidler)
- Dieseltank
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- Evt. fald/kote mod vandløb/dræn/brønde og boringer
- Flugtveje for dyr.

Husk:

Ved store uheld: Ring altid 1-1-2

Ved mindre uheld: Ring altid til miljømyndighederne.

Er du i tvivl - ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Nærmeste fastnet telefon står i stuehuset og har tlf. nr. 7440 7908.

Miljømyndighed	kontaktes på telefon 88 72 64 00 (Mandag - torsdag kl. 10.00 - 17.00, fredag kl. 10.00 – 15.00)
Falck	kontaktes på telefon 70 10 20 30 dag eller nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon 112 dag og nat
Lægevagt	kontaktes på telefon 70 11 07 07 kl. 16.00 - 08.00 og lørdag, søn- og helligdage hele døgnet
Tandlægevagt	kontaktes på telefon 65 41 45 51 fra kl. 9.00 – 12.00 på lørdage, søndage og helligdage
Landbocenteret	kontaktes på telefon 74 36 50 00
Dyrlæge	kontaktes på telefon 28 93 60 66 dag eller nat
Foderstofforretning	kontaktes på telefon 33 68 60 00
Elektriker	kontaktes på telefon 74 45 84 15 dag eller nat
VVS	kontaktes på telefon 74 40 77 91 dag eller nat
Ventilationsfirma	kontaktes på telefon 72 17 55 55 dag eller nat

Jens Jørn Bonde mobil 40 96 79 08

Christian Bonde mobil 26 37 76 96

Laudinir mobil 22 42 84 46

Michael Bonde mobil 22 40 79 12

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand, der ikke kan slukkes ved egen hjælp:

Tilkald brandvæsenet – RING 112 – oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra.
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand.
- Er der tilskadekomne – hvor mange?
- Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget.

Kontakt ejer, Jens Jørn Bonde på tlf. 4096 7908

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, gødning.

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskort.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlevér denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed.
- Hvor det brænder.
- Brandens omfang.
- Hvor der er adgangsveje.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan afhjælpe situationen:

Pulverslukkere er placeret på de steder hvor der er 1 tal på oversigtskort.

Vandhaner findes i alle staldafsnit. Tilsluttes med ¾ eller 1 tommer slangeforskrninger.

OVERLØB AF GYLLE INSTRUKS

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken – RING 112

Oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.
- Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud.
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.
- Hvor der skal sættes ind for at undgå spredning af forurening til vandløb
- Hvis der er risiko for at gylle løber i dræn kan hovedledning let afproppes ved åben grøft 250 m sydøst for ejendom og ved åben grøft 250 m øst for ejendom

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndigheden (kommunen) på tlf. 88 72 64 00.

Kontakt ejer, Jens Jørn Bonde på tlf. 4096 7908

Der er ikke nogen dambrug, der kan blive påvirket af gylle ved gylleudslip.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmateriale.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

På naboejendommen Tandsryd 8 er der stort halmmagasin med bigballe og en rendegraver så der evt. kan laves en barriere.

KEMIKALIE- OG OLIESPILD

INSTRUKS

Ved større overløb af kemikalier eller olie – RING 112 – oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.
- Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud.
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndigheden (kommunen) på tlf. 88 72 64 00.

Kontakt ejer, Jens Jørn Bonde på tlf. 4096 7908

Kontakt miljømyndighederne

Forsøg opdæmning for at undgå, at det løber til drænbrønd placeret punkt 7 på kort (se vedlagte kort).

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden og art.

Er f.eks. olie løbet til dræn kan man lave en opdæmning af vandløbet med en bigballe eller en skovfuld jord (se vedlagte kort).

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmateriale.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Der er kun tale om 40 cm brønde, med er rist på toppen, så et par kg jord ovenpå risten vil blokere tilløbet.

I kemikalierummet findes der savsmuldspakker, der kan benyttes til at opsuge spildte væsker lige som der findes savsmuld i maskinhus til at opsuge evt. spildt olie.

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. skal ligeledes noteres på kortet over ejendommen.

Vand

Hovedhane sidder ved _punkt 3 målerbrønd på gårdsplads og igen inde i stalden overfor målerbrønd.

Elektricitet

Hovedafbryder sidder ved: indgang til stald fra gårdsplads pkt. 4 på kort.

Andre undertavler sidder ved punkt 4 diverse steder i staldene.

Nye sikringer i alle anvendte størrelser ligger på hylde overfor hovedtavlen i forrum.

I hovedtavlen kan de større grupper på ejendommen afbrydes individuelt.

STRØMSVIGT

INSTRUKS

Vurdér om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.

Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.

Sluk for centralvarme, så der ikke bliver unødigt varmt i staldene

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over 2 timer, tænd for radio eller tv, for så er der sket en større katastrofe et eller andet sted og hør om varigheden af udfaldet.

Telefon nr. elektriker 74 45 84 15.

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (f.eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtig indsats fjernes fra jorden.

Medbring altid en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

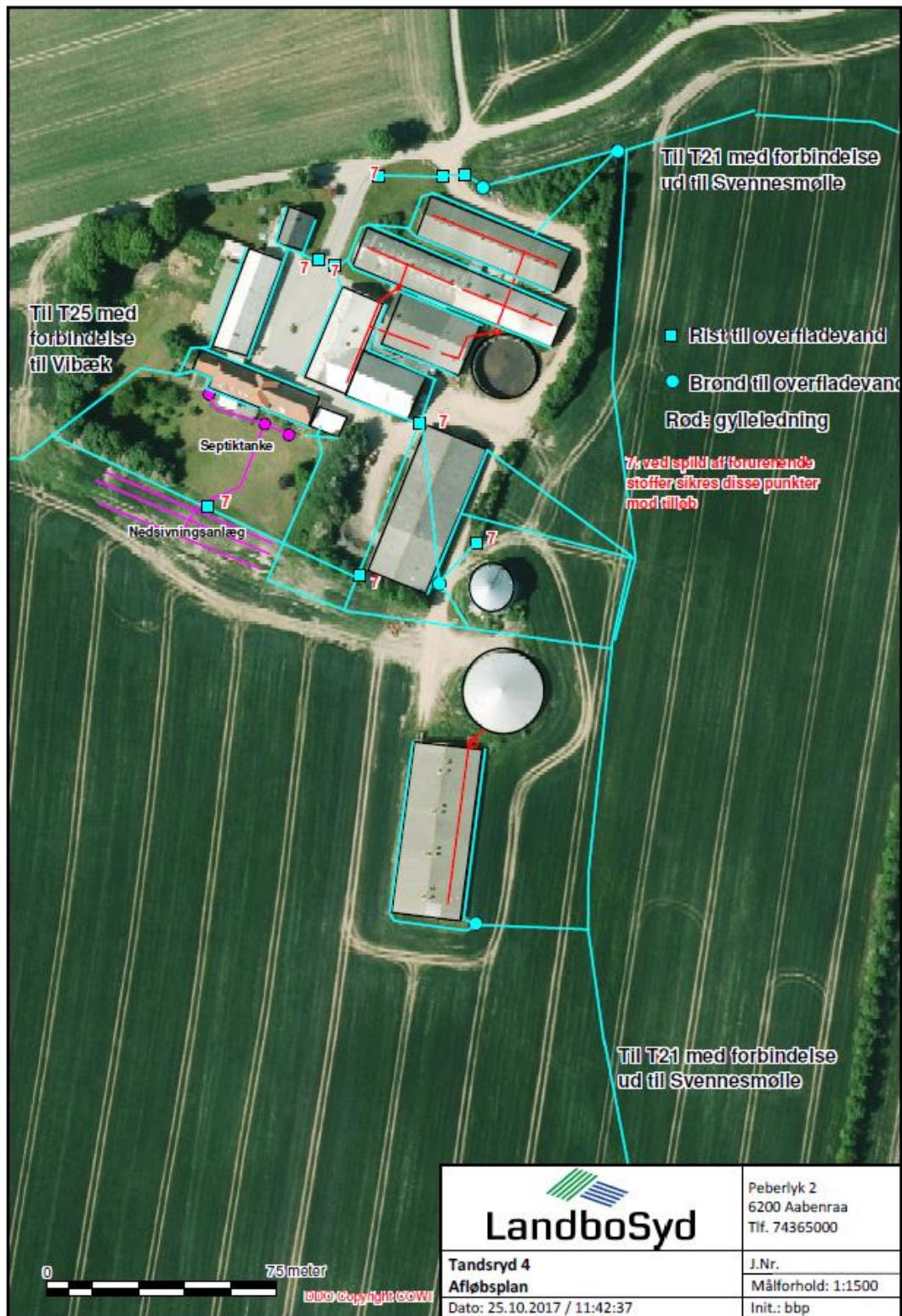
Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed.

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

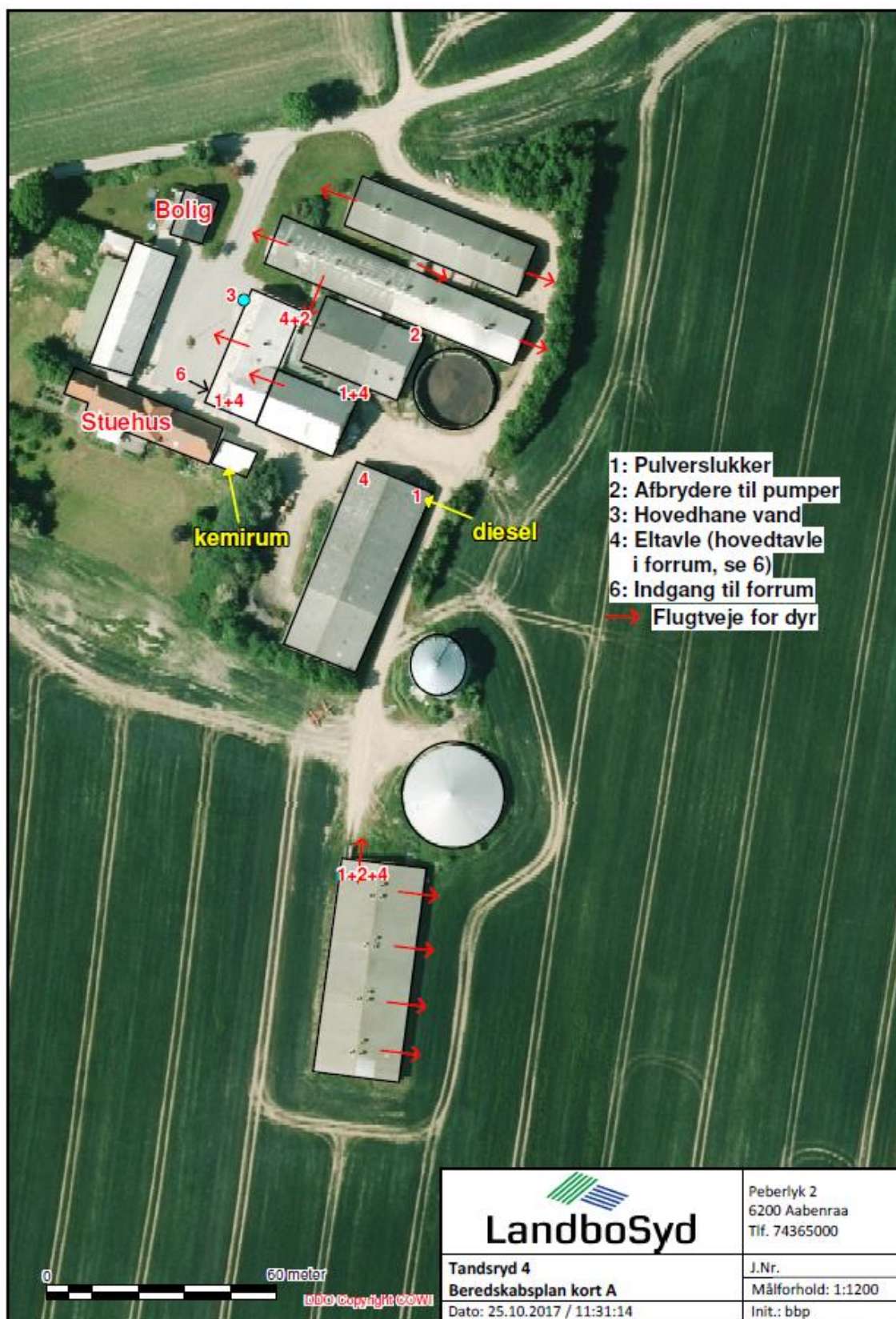
Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

BILAG 1: Afløbsplan

Bilag A: El, vand, brandudstyr, flugtveje mv.

Bilag B: Kort over udløbspunkter fra dræn til vandløb

